

ČÍSLO VYDANIA 2/2019

elsa

The European Law Students' Association

Trnava

ISSN 1338 - 6603 (tlačená verzia)
ISSN 1338 - 4821 (online verzia)

Corpus Delicti

Časopis Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave

Redakčná rada

Šéfredaktorka:
Bc. Kristína MIKULOVÁ

Zástupkyňa šéfredaktorky:
Bc. Veronika MIŠKEOVÁ

Redaktori:
Bc. Barbora KÚDELOVÁ
Bc. Michal ONDREK
Bc. Marek POVAŽAN

Konzultantka:
Mgr. Monika MARTIŠKOVÁ, PhD.

Konzultujúce spolupracovníčky:
Mgr. Petra JANEKOVÁ
JUDr. Dominika KUČEROVÁ, PhD.

Interní odborní garanti:
JUDr. Katarína GEŠKOVÁ, PhD.
JUDr. Jakub LÖWY, PhD. LL.M.
JUDr. Mgr. Štefan SISKOVÍČ, PhD.
doc. JUDr. Eva SZABOVÁ, PhD.

Externá odborná garantka:
doc. JUDr. Alexandra LÖWY, PhD. LL.M.

Grafika:
Simona MÜLLEROVÁ

Obálky:
JUDr. Filip JUROVATÝ
Mgr. Nikola KOKIOVÁ

Autorky ilustračných fotografií:
JUDr. Dominika Kardošová
Mgr. Anna ŽEMBERYOVÁ

Adresa redakcie:
Časopis Corpus Delicti
Právnická fakulta
Trnavskej univerzity v Trnave
Kollárova 10, 917 01 Trnava

E-mail: corpusdelicti.tt@gmail.com

Editoriál

O snoch. Mojich, vašich, našich.

Pri pobreží Indického oceánu vyskočili nad hladinu delfíny na povel mojej mávnucej ruky smerujúcej k červeným bójam – sen z dnešnej noci, vďaka ktorému som sa zo spánku usmievala. Ak mi toľké šťastie spôsobil len obraz vytvorený zhlukom myšlienok a zážitkov z predchádzajúceho dňa, predstavte si, akú radosť musí spôsobiť sen, ktorý reálne prežívame.

Medzi takéto zážitky, s ktorými sa s nami autori článkov podelili, môžeme nepochybne zaradiť získanie dvoch prvých miest na Letnej škole vesmírneho práva a vesmírnej politiky v Taliansku, čo sa podarilo nášmu šikovnému študentovi alebo osobné stretnutie a diskusia s prokurátorom, ktorý je dôkazom toho, že spravodlivosť a česť sa z našej spoločnosti ešte nevytratili. O spomínanej spravodlivosti sa k študentom dostalo viac informácií aj vďaka exkurzii na Najvyššom súde SR či diskusii so sudcami, ktoré sa konali pri príležitosti Európskeho dňa spravodlivosti. Tento rok sme si taktiež pripomenuli 30. výročie Nežnej revolúcie a formou udalostí organizovaných na našej fakulte si zaspomínali na pamätný november. Autori článkov sa v tomto čísle zamerali nielen na nemálo diskutované témy, akou je materiálne jadro ústavy, ale taktiež na analýzu pripravovaných zákonov známych ako „Lex Haščák“.

Verím, že každý z Vás, našich čitateľov, nájde v tomto čísle niečo, čo ho inšpiruje a motivuje, aby skúsil snívať s otvorenými očami. Tak prajem príjemné čítanie!

S pozdravom,

Kristína Mikulová,
šéfredaktorka

Obsah odborných článkov

Atrahovanie právomocí Ústavným súdom Slovenskej republiky	2
Zrušenie a vysporiadanie podielového spoluvlastníctva II. časť	9
Suverenita ľudu v Rímskej ústave (Kapitoly z rímskeho verejného práva - 4. časť)	13
Vlastnícke právo v slobodnej a neslobodnej spoločnosti	16

Časopis Corpus Delicti je evidovaný Ministerstvom kultúry SR pod evidenčným číslom EV 4594/12.

Vychádza na pôde Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave.

V decembri 2019 vychádza osemnásťte číslo obnoveného časopisu Corpus Delicti.

Zakladateľmi obnoveného časopisu Corpus Delicti boli: Mgr. Kristián Čechmánek, PhD., Mgr. Martin Császár, Mgr. Naďa Petříková.

Tlač zabezpečuje Polygrafické centrum, s.r.o., Palisády 33, 811 06 Bratislava.

Časopis vydáva ELSA Trnava, Kollárova 10, 917 01 Trnava v spolupráci s Právnickou fakultou Trnavskej univerzity v Trnave, Hornopotočná 23, 918 43 Trnava.

Články v čísle 2/2019 editovali členovia redakčnej rady.

Odborné články v časopise Corpus Delicti podliehajú recenznému konaniu.

Vydané: december 2019, IČO: 36 093 971, periodicita vydávania: dvakrát ročne.

V prípade, ak sa chcete stať súčasťou časopisu Corpus Delicti, napíšte článok v rozsahu 3 – 7 A4 (písmo Times New Roman, veľkosť 12, jednoduché riadkovanie) na ľubovoľnú tému, samozrejme, týkajúcu sa práva, za článkom uveďte použitú literatúru a dodržiavajte citačné pravidlá podľa STN.

Článok spolu s farebnou fotografiou Vašej tváre zašlite na e-mailovú adresu: corpusdelicti.tt@gmail.com

V prípade, že nás svojím článkom zaujmete, bude uverejnený v najbližšom čísle 1/2020 pre letný semester ak. roku 2019/2020. Uzávierka pre číslo 1/2020 je 10.04.2020.

Príspevok musí byť recenzovaný. Redakcia si vyhradzuje právo článok upraviť čo do štylistiky a gramatiky, ako aj právo článok odmietnuť z kapacitných dôvodov.

Tešíme sa na Vaše príspevky!

Toto číslo časopisu vyšlo s finančnou podporou Elsa Trnava a Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave.

elsa

The European Law Students' Association

TRNAVA

Atrahovanie právomocí Ústavným súdom Slovenskej republiky

1. Úvod

Problematica vymedzenia materiálneho jadra spolu s možnosťou zrušenia ustanovení Ústavy Slovenskej republiky, práve Ústavným súdom Slovenskej republiky bola, aj je, v teórii práva spolu s ústavným právom vždy vysoko frekvencovanou a debatovanou témou medzi odbornou verejnosťou. Záujem o túto otázku t. j. o možnosť a spôsob derogovania „protiústavných ustanovení Ústavy“ a tým vymedzenia materiálneho jadra Ústavy, kedy bude možné o tejto protiústavnosti rozhodnúť, začína eskalovať aj vďaka nedávnomu nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý si dovoľil prekročiť Rubikon a použiť „nukleárnu zbraň“ ústavného práva.

Nemenej dôležitou otázkou je podľa názoru autora aj priblíženie historického kontextu ako sa konkrétne ustanovenia dostali do Ústavy Slovenskej republiky. V nasledujúcej časti príspevku je popísaný historický exkurz legislatívneho procesu, ktorý vložil do Ústavy Slovenskej republiky niektoré problémové ustanovenia. Takisto sú uvedené možné problémy, ktoré spomenutý nález môže spôsobiť do budúcnosti, ako aj možné riešenia de lege ferenda, ktoré by boli schopné tento dnes už existujúci stav zvrátiť. V skratke, cieľom tejto práce bude predovšetkým podať čo najobjektívnejšie argumenty a odpovede na vyššie spomínané otázky spolu s ďalšími podotázkami, ktoré budú položené priamo v texte.

Pri písaní práce sa autor opiera najmä o fundované vedecké články uverejnené prevažne v odborných a vedeckých časopisoch. Medzi doplnkovú literatúru patrili takisto zahraničné monografie z Českej republiky od významných právnych teoretikov so zameraním na ústavné právo. Najvýznamnejšie a najrelevantnejšie pramene, ktoré sú použité v tejto práci sú však nepochybne nálezy a uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky, ako aj odlišné stanoviská sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky.

2. Historicko-politický diskurz udalostí, ktoré smerovali k novelizácii Ústavy Slovenskej republiky spornými ustanoveniami.

Na začiatok je potrebné poznamenať, že cesta k dvanástej novele Ústavy Slovenskej republiky začala na 33. schôdzi Národnej rady Slovenskej republiky dňa 20. marca 2014. Tento návrh ústavného zákona sa zrodil po dlhých rokovaníach k témam, ktoré boli dlhodobo v centre záujmu občanov Slovenskej republiky. Cieľom predkladaného návrhu ústavného zákona bolo vytvoriť ústavno-legislatívny rámec pre ďalšie pokračovanie hľadania možností ako vykonať zmeny v justícii tak, aby bola súdna moc efektívna, ale hlavne v očiach verejnosti dôveryhodná.¹

Avšak, prvým problémom, ktorý v legislatívnom procese na úrovni Národnej rady Slovenskej republiky nastal bola skutočnosť, že neexistoval konsenzus aspoň 3/5 väčšiny poslancov, ktorí by za túto pripravovanú novelu Ústavy Slo-

Bc. Michal Tomín,
študent druhého ročníka denného magisterského štúdia na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave

venskej republiky hlasovali. Túto komplikáciu sa podarilo vyriešiť až po doplnení návrhu ústavného zákona, do ktorého bolo pridané ustanovenie z oblasti manželstva ako základu rodiny. Toto ustanovenie malo posilniť tradičný inštitút rodiny tým, že malo vytvoriť rámec pre budúce riešenia na podporu mladých rodín a manželstva.² Gro návrhu ústavného zákona však tvorila reorganizácia Súdnej rady, spôsob kreovania Súdnej rady, oddelenie predsedu Súdnej rady a funkcie predsedu Najvyššieho súdu, otázka kompetencií Súdnej rady a zrušenie trestnoprávnej imunity sudcov na Slovensku.

Nakoniec sa celý legislatívny proces ešte viac zneprehľadnil poslaneckými pozmeňujúcimi návrhmi, ktoré menili celkom komplexne body predkladaného návrhu až tak, že sa medzi pôvodné body 9 a 10 navrhovaného zákona dostalo cez pozmeňujúci návrh aj problémové ustanovenie čl. 147 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktoré doplnilo už dovtedy existujúce ustanovenie: „Prezident Slovenskej republiky na návrh Súdnej rady Slovenskej republiky odvolá aj sudcu, ktorý nespĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne, na základe právoplatného uznesenia Súdnej rady Slovenskej republiky podľa čl. 154d ods. 1 alebo na základe právoplatného rozhodnutia ústavného súdu, ktorým sťažnosť podľa čl. 154d ods. 2 zamietol.“³

Novela Ústavy, ktorá bola prijatá v roku 2014 resp. ústavný zákon č. 161/2014 Z. z. sa bezprostredne po zverejnení v zbierke zákonov stal predmetom odbornej diskusie nielen pre kontroverznosť čl. 41 ods. 1, ktorý ustanovil manželstvo ako jedinečný zväzok muža a ženy, ale najmä pre problematiku vo veci previerok spôsobilosti sudcov všeobecných súdov. Treba poznamenať, že táto úprava sa vzťahovala aj na sudcov ustanovených do funkcie pred 1. septembrom 2014.

V skratke išlo o to, do akej miery je v parlamentnej demokracii prípustná resp. odôvodnená ingerencia výkonnej moci do moci súdnej, keďže ústavná koncepcia vychádzala z toho, že súdna rada o predpokladoch sudcovskej spôsobilosti rozhoduje na základe podkladov od štátneho orgánu, plniaceho úlohy ochrany utajovaných skutočností a vyjadrení kandidáta na sudcu podľa čl. 141a ods. 5 a ods. 9 Ústavy Slovenskej republiky. Pritom podľa už vyššie uvedeného sa podľa čl. 154d predpoklady sudcovskej spôsobilosti vzťahujú retroaktívne aj na sudcu ustanoveného do funkcie pred 1. septembrom 2014. Teda možno skonštatovať, že previerky sudcov podľa novely Ústavy a k nej vydaných vykonávacích predpisov t. j. zákon č. 195/2014 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príslodiach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v

* Článok recenzovala Mgr. Barbora Blašková, PhD., ktorá pôsobí na UNESCO Katedre výchovy k ľudským právam Univerzity Komenského v Bratislave.

Za redakčnú radu Corpus Delicti recenzný posudok vypracovala Bc. Kristína Mikulová.

¹ [online]. [cit. 2019.03.30.]. Dostupné na internete: <<https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreView.aspx?DocID=397222>>.

² [online]. [cit. 2019.03.30.]. Dostupné na internete: <<https://www.nrsr.sk/dl/Browser/Default?legId=13&termNr=6>>.

³ [online]. [cit. 2019.03.30.]. Dostupné na internete: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=schod ze hlasovanie/vyhľadavanie_vysledok&ZakZborID=13&CisObdobia=6&Text=&CPT=921&CisSchodz e=&DatumOd=&DatumDo=&FullText=False>.

znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony nepochybne zasahujú do pomyselného a odbornými teoretikmi vytvoreného materiálneho jadra ústavy závažným spôsobom, ktorý spočíva práve v neprimeranom zásahu do delby moci. Možno skonštatovať, že aj poradná rada Európskych sudcov (CCJE) Rady Európy zaujala k týmto previerkam negatívne odporúčacie stanovisko: „Stále funkčné obdobie sudcov, ktoré je základným prvkom ich nezávislosti, je neprimerane spochybnené a ohrozené, ak sú bez konkrétneho a dôvodného podozrenia iniciované previerky sudcov.“

Poradný orgán rady Európy sa kriticky vyjadril aj k zhromažďovaniu materiálov tajnou službou pri rozhodovaní, či sudcovia spĺňajú nevyhnutné požiadavky: „Akýkoľvek pokus o použitie materiálov získaných tajnými službami, ktorý tieto inštitúcie obvykle používajú, proti sudcom je nepochybne vážnym narušením nezávislosti súdnictva.“⁴ Z vyššie uvedenej genézy legislatívneho procesu, ale aj z vtedajšej neville a reakcii zo strany sudcovského stavu, už vtedy existoval majoritný záujem na zrušení týchto ustanovení v Ústave Slovenskej republiky alebo minimálne príslušných ustanovení vykonávacích predpisov k týmto ustanoveniam.

Zaujímavosťou je aj skutočnosť, že v pléne Ústavného súdu Slovenskej republiky rozhodovali aj ústavní sudcovia, ktorým sa končilo funkčné obdobie a mali prerušený výkon funkcie sudcu podľa § 24 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. zákona o sudcoch a prísediach, práve na Najvyššom súde Slovenskej republiky kde už momentálne aj pôsobia, keďže im skončila prekážka vo výkone funkcie sudcu resp. vypršalo im 12 ročné funkčné obdobie⁵ sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky. Možno sa teda domnievať, že konanie sudcov Ivety Macejkovej, Petra Brňáka, Milana Lalíka, ale aj Jany Baricovej⁶ pri rozhodovaní v náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky PL. ÚS 21/2014⁷ mohlo byť účelové, zaujaté a v neposlednom rade subjektívne, keďže sa ich bytostne ustanovenie čl. 154d Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.⁸ dotýkalo, práve z dôvodu, že sa vzťahovalo aj na sudcov všeobecných súdov ustanovených do funkcie pred 1. septembrom 2014. Teda bola by aj pri nich posudzovaná sudcovská spôsobilosť už vyššie spomenutým spôsobom.

Existovala tu možnosť namietnutia zaujatosti ku veci, keďže na základe ustanovenia § 27 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov, ústavný sudca je vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci možno mať pochybnosti o jeho nepredpojatosti. Na základe uvedeného teda možno skonštatovať pomer sudcov v konaní k veci, keďže sa dá jasne preukázať, že mali len prerušený výkon funkcie sudcu všeobecného súdu, teda existovali dôvody, ktoré by ich vylučovali z konania a tieto dôvody mali byť bez meškania oznámené predsedníčke Ústavného súdu Slovenskej republiky.⁹

4 [online]. [cit. 2019.03.30.]. Dostupné na internete: <<http://www.sudcovia.sk/en/documents/archive/9-slovenske-kategorie/dokumenty/1633-stanovisko-ccje-k-previerkam-sudcov>>.

5 [online]. [cit. 2019.03.30.]. Dostupné na internete: <https://www.nsud.sk/data/files/1854_rp-nsr-20-18-v-zneni-opatrenia-c-1-az-3-s-ucinostou-od-642018.pdf>.

6 Ibidem

7 PL. ÚS 21/2014 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 30.01.2019.

8 [online]. [cit. 2019.03.30.]. Dostupné na internete: <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/460/20140901.html>>.

9 [online]. [cit. 2019.03.30.]. Dostupné na internete: <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1993/38/20140901.html>>

Vráťme sa však späť od úvah o účelovosti a nadmernej proaktivite sudcov pri rozhodovaní o „vlastných“ veciach a pozrime sa na ťažiskovú tézu tejto práce resp. k úvahám o tom, či bolo prijatie návrhu a ďalšie konanie o ňom z procesnoprávneho hľadiska správne.

3. Meritum veci

Najdôležitejšie je zodpovedať si tri otázky. Prvou je, či v tomto prípade vôbec existovala v čase podania návrhu kompetencia resp. bola daná možnosť Ústavnému súdu Slovenskej republiky, aby na základe podania návrhu podpredsedu Súdnej rady Slovenskej republiky bol Ústavný súd Slovenskej republiky oprávnený konať, keďže podľa čl. 130 ods. 1 písm. f) Ústavy Slovenskej republiky, Ústavný súd Slovenskej republiky začne konanie, ak podá návrh predseda Súdnej rady Slovenskej republiky. Otázkou je, či v tomto prípade toto podanie návrhu vykonal oprávnený subjekt. Druhou otázkou je však ešte zásadnejšia skutočnosť, že tento podaný pôvodný návrh bol listom z 24. októbra 2014 argumentačne rozšírený o návrh, aby Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom rozhodol nad rámec pôvodného návrhu, že čl. 154d ods. 1 až 3 Ústavy Slovenskej republiky nie je v súlade s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 144 ods. 1 a čl. 145. ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Znamená to, že podstatou tejto otázky je, či Ústavný súd Slovenskej republiky má vôbec právomoc na zrušenie časti Ústavy Slovenskej republiky a ak áno, tak za akých podmienok. Poslednou nezodpovedanou otázkou je čižputa o tom, či môže Ústavný súd Slovenskej republiky rozšíriť vec o preskúmanie súladu aj takých ustanovení, ktoré neboli uvedené v návrhu, ba ani v dopĺňujúcom návrhu na začatie konania o súlade ustanovení, konkrétne hovoríme o čl. 147 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

1.1. (Ne)možnosť prijatia podaného návrhu

Túto otázku, hoci sa môže javiť iba ako formálny problém, nemožno marginalizovať. Ústavný súd Slovenskej republiky musí vždy posudzovať, či predložený návrh na základe čl. 130 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, na konanie vo veci súladu právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 týkajúcich sa výkonu súdnictva, bol podaný oprávneným subjektom. Je treba tu skutočnosť, že ústavný zákon č. 161/2014 Z. z., ktorým novelizoval Ústavu Slovenskej republiky vložil do ústavy aj práve spomínaný čl. 130 ods. 1, konkrétne písmeno f), ktoré oprávňovalo nový subjekt na tento typ podania a to práve predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky. Túto skutočnosť, bolo nepochybne treba uviesť pre vytvorenie si osobného názoru pri tomto rozbere. Ak sa vrátíme späť ku výkladu čl. 130 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky na základe môjho právneho názoru, ale aj podľa výkladu Ústavného súdu Slovenskej republiky¹⁰ je potrebné toto ustanovenie vykladať striktne formalisticky, keďže sa má vzťahovať len na osoby oprávnené na podanie takéhoto návrhu z dôvodu, že v tomto spomenutom ustanovení je uvedený taxatívny¹¹ výpočet oprávnených subjektov, ktoré majú právo na predloženie návrhu.

Ďalej sa nachádza procesná legitimácia na podanie návrhu na začatie konania aj na úrovni zákonnej, konkrétne v § 18 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov, kde je takisto uvedené taxatívne vymedzenie oprávnených subjektov.¹² Treba poznamenať, že práve no-

10 Pozri bod 25 -[online]. [cit. 2019.03.30.]. Dostupné na internete: <<https://www.ustavnsud.sk/casto-kladene-otazky>>.

11 [online]. [cit. 2019.03.30.]. Dostupné na internete: <<https://www.najpravo.sk/slovník/t/taxativny-vypo-cet.html>>.

12 [online]. [cit. 2019.03.30.]. Dostupné na internete: <<https://www.ustavnsud.sk/casto-kladene-otazky>>.

velizácia zákona č. 38/1993 Z. z., ktorá udelila kompetenciu predsedovi Súdnej rady Slovenskej republiky podať návrh na začatie konania vo veciach súladu právnych predpisov týkajúcich sa súdnictva na Ústavný súd Slovenskej republiky, bola uskutočnená zákonom č. 195/2014 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť dňa 1.9.2014.

Z uvedeného možno opakovane skonštatovať veľmi zaujímavú skutočnosť, že pri podávaní návrhu na Ústavný súd Slovenskej republiky môžeme opätovne vidieť proaktívnosť a pripravenosť Súdnej rady Slovenskej republiky pri návrhu na podanie ešte pred nadobudnutím účinnosti novely zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky. Je potrebné pripomenúť túto neobvykle rýchlu reakciu, ktorá opakovane privádza k zapochybovaniu o možnej nezaufatosti pri rozhodovaní o tomto spočiatku nie príliš výraznom návrhu. Možno by v tomto momente niekto chcel oponovať § 20 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z., ktorý ustanovuje, že návrh na začatie konania sa Ústavnému súdu musí podať podpísaný navrhovateľom alebo jeho zástupcom. Argumentácia týmto ustanovením je absolútne nemožná a vylúčená, hoci aj na základe možného dvojstupňového výkladu.¹³

Prvým možným, ktorý prichádza do polemiky je ten, že stačí ak by návrh na začatie konania bol Ústavnému súdu Slovenskej republiky podaný len s podpisom navrhovateľa. Avšak tento argument je ľahko vyvrátiteľný, keďže v náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky PL. ÚS 21/2014 sa hneď na začiatku odôvodnenia uvádza, že bol doručený návrh podpredsedu Súdnej rady Slovenskej republiky na začatie konania o súlade právnych predpisov.

Druhý potenciálny argument by mohol byť vznesený v zmysle, že podpredseda Súdnej rady Slovenskej republiky konal ako zástupca predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky. Tento argument však takisto nemožno použiť, keďže podľa § 5 ods. 2 zákona č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky, ktorý bol novelizovaný zákonom č. 195/2014 Z. z. a, ktorý nadobudol účinnosť dňom 1.9.2014, je ustanovené, že ak nie je predseda súdnej rady vymenovaný alebo je neprítomný, tak vykonáva povinnosti predsedu súdnej rady podpredseda súdnej rady.¹⁴ Toto ustanovenie je však okrem opätovne interesantnej účinnosti potrebné na základe gramatického výkladu vykladať tak, že podpredseda súdnej rady vykonáva za predsedu súdnej rady iba povinnosti, pričom podanie návrhu na základe čl. 130 ods. 1 písm. f) Ústavy Slovenskej republiky je nie povinnosť, ale právo predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky. Sekundárne možno argument o zastupovaní možno vylúčiť aj na základe štatútu Súdnej rady Slovenskej republiky, ktorý bol vydaný podľa § 4 ods. 1 písm. b) zákona č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky, v ktorom je v čl. 10 ods. 3 ustanovené, že za súdnu radu koná predseda súdnej

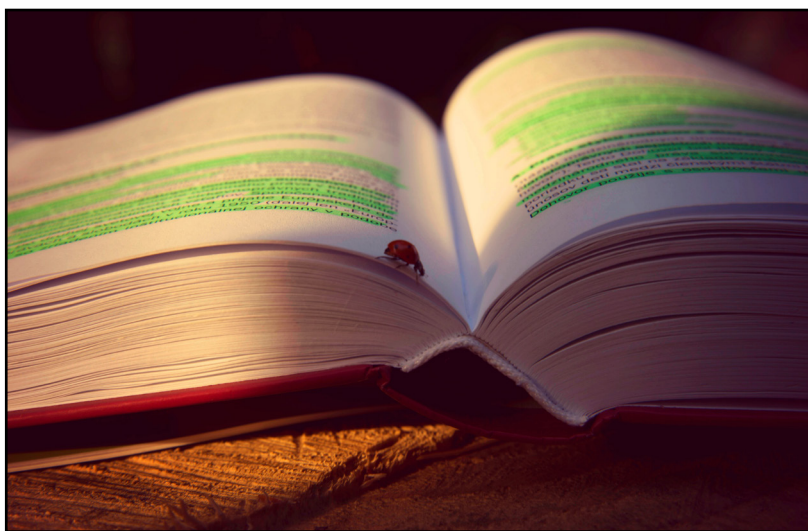
rady a podpredseda súdnej rady v rozsahu ustanovenom Ústavou a zákonom, štatútom, rokovacím poriadkom a uznesením vlády.¹⁵

Z uvedeného vyplýva, že tento štatút hovorí iba o konaniach, ktoré majú byť vykonané v mene súdnej rady, teda nehovorí o konaní resp. o zastúpení predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky. Na záver tejto problematiky je ešte možné spomenúť §20 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z.¹⁶, ktorý ustanovuje, že na začatie konania je nevyhnutnosť pripojiť splnomocnenie na zastupovanie navrhovateľa advokátom alebo komerčným právnikom. Z uvedeného možno taktiež usúdiť, že spomínaný odsek má nadväzujúci vzťah na ods. 1 najmä preto, že sa nachádzajú spoločne pod §20 t. j. môžeme skonštatovať, že za pojem zastúpenie možno považovať len také zastúpenie, ktoré je vykonávané advokátom alebo komerčným právnikom, pričom účel tohoto zastúpenia bude slúžiť len na zastupovanie pred Ústavným súdom Slovenskej republiky.

1.2. (Ne)možnosť preskúmania a derogácie noriem rovnakej právnej sily

Ťažiskom tohto bodu je argumentácia, kedy by podľa môjho

právneho názoru, dnes už odbornej verejnosti známe konanie Ústavného súdu Slovenskej republiky, bolo prípustné a naopak, prečo je možné domnievať sa, že v konkrétnej situácii sa mal Ústavný súd Slovenskej republiky, takéhoto konania vystríhať. Na začiatok treba pripomenúť, že táto úvaha je v kontexte nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 21/2014, možná len vtedy, ak z procesno-právneho hľadiska

pripustíme oprávnenosť návrhu na konanie o súlade právnych predpisov zo strany podpredsedu Súdnej rady.

Hneď na úvod problematiky je potrebné uviesť, že Ústava Slovenskej republiky textuálne solídne ustanovuje v čl. 125 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky¹⁷, že Ústavný súd Slovenskej republiky preskúmava resp. rozhoduje o súlade zákonov a iných noriem nižšej právnej sily s Ústavou Slovenskej republiky, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom. Zároveň Ústava Slovenskej republiky uvádza v čl. 2 ods. 2, že štátny orgán môže vykonávať len to, čo je uvedené v Ústave Slovenskej republiky a v zákonoch resp. v čl. 134 ods. 4 že ústavní sudcovia sú viazaní ústavnými zákonmi, čo vyplýva z ich sľubu, ktorý skladajú do rúk prezidenta.

Súčasne v nadväznosti na spomenuté ustanovenia čl. 125 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, treba poznamenať, že Ústavný súd v tejto otázke už judikoval v uznesení sp. zn.

slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1993/38/20140901>.

¹³ Ibidem

¹⁴ [online]. [cit. 2019.03.30.]. Dostupné na internete: <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2002/185/20140901.html>>.

¹⁵ [online]. [cit. 2019.03.30.]. Dostupné na internete: <<http://www.sudna-rada.gov.sk/data/files/656.pdf>>.

¹⁶ [online]. [cit. 2019.03.30.]. Dostupné na internete: <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1993/38/20140901>>.

¹⁷ [online]. [cit. 2019.03.30.]. Dostupné na internete: <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/460/20140901.html>>.

PL. ÚS 14/00¹⁸, že Ústavný súd Slovenskej republiky nie je príslušný na konanie o súlade právnych predpisov rovnakého stupňa právnej sily. Takisto v tomto náleze zdôraznil, že čl. 125 ods. 1 ústavy je veľmi precízne a uzavreté formulovaný. Tento argument je možné odôvodniť na základe historického výkladu. Konkrétne v čl. 2 federálneho ústavného zákona č. 91/1991 Zb. o ústavnom súde Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky¹⁹ je striktné explicitne uvedený taxatívny výpočet možných kompetencií na rozhodnutie spolu s konkrétnymi právnymi normami, pri ktorých existovala táto možnosť. Pričom ak by práve tu niekto namietal, že na základe tohto ustanovenia môže mať kompetenciu na prieiskum ústavných zákonov aj Ústavný súd Slovenskej republiky, treba poznamenať, že z historického hľadiska je aj v dôvodovej správe uvedené, že kompetencia v čl. 2 zákona č. 91/1991 Zb., bola ponechaná nato, aby existovala možnosť derogovania neprijateľných ústavných zákonov z komunizmu.²⁰

Zároveň v nadväznosti na položenú tézu je možné poznamenať, že argumentácia Ústavného súdu Slovenskej republiky o tom, že má právomoc na posudzovanie súladnosti ústavy s ústavným zákonom, ktorú odvodzuje z čl. 124 Ústavy Slovenskej republiky a z teórie tzv. implikovaných, skrytých, či z podstaty vyplývajúcich právomocí²¹ je logický chybná. Je preto možné sa domnievať, že táto argumentácia nemá právny základ v Ústave a aj keď si ústavní sudcovia môžu želať mať právomoc k posudzovaniu súladnosti ústavy s ústavnými zákonmi, a aj keď sa môžu snažiť podporne argumentovať, že je vhodné, aby Ústavný súd Slovenskej republiky takúto právomoc mal, avšak nevyplyva z ničoho, že takúto právomoc naozaj majú. Áno, niekedy takéto úvahy typu *de lege ferenda* sú mierne prenášané do teleologického výkladu pri prerážaní v práve, ale je neprípustné, aby si ktokoľvek prisvojoval právomoc, ak si myslí, že je rozumné, aby ju mal.²²

Ďalej treba uviesť, že čl. 124 ústavy treba vykladať súčasne s čl. 2 ods. 2 ústavy, keďže medzi základné východiská a požiadavky právneho štátu patrí princíp legality, ktorý znamená najmä to, že všetky štátne orgány môžu konať len v rozsahu a spôsobom ako ustanoví zákon. Z uvedeného vyplýva povinnosť, ktorá sa vzťahuje aj na Ústavný súd Slovenskej republiky. Ako bolo vyššie uvedené, ústavný súd nemá právomoc skúmať súlad ústavných zákonov s ústavou, z čoho vyplýva, že nemá ani kompetenciu skúmať súlad noviel ústavy s Ústavou Slovenskej republiky. Toto aťahovanie právomoci je možné považovať za postup *ultra vires*, keďže podstatou právneho štátu je požiadavka, že verejnoprávne zásahy musia mať oporu v zákone²³ t. j. mať právny titul. Sám Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp. zn. PL. ÚS 5/2017 tvrdí, že je vždy nutné pýtať sa znovu a znovu, aký právny základ má každý zásah, aký právny základ má preskúmaný akt, a napokon aký právny základ má rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky.²⁴ Ak tento výrok porovnáme v konkurencii k amnestijnému

nálezu, ktorému som sa podrobne venoval vo svojej bakalárskej práci,²⁵ práve v tomto náleze sp. zn. PL. ÚS 7/2017, paradoxne Ústavný súd Slovenskej republiky striktné a dôsledne rešpektoval jeho viazanosť Ústavou Slovenskej republiky, pretože mu explicitne umožňovala zrušenie amnestie preskúmať, t. j. týmto konaním poukázal, že práve ústavodarca má najširší rozsah kompetencií, pričom rozsah právomocí môže prenášať na iné orgány v závislosti od jeho vôle či potreby.

V rámci tejto úvahy je nepochopiteľné, že ak si bol Ústavný súd Slovenskej republiky pred necelým rokom v rovnakom zložení ústavných sudcov vedomý, že môže konať len v rámci ústavodarcom vymedzených „mantinelov“²⁶, prečo zrazu túto svoju premisu porušil resp. mal vôľu ju porušiť, zvlášť keď mal k dispozícii menej invazívne a legálne riešenie, ktoré by bolo v súlade s princípom minimalizácie zásahov do právomoci iných orgánov.²⁷ Riešením resp. kompromisom medzi spornými previerkami na jednej strane a integritou Ústavy Slovenskej republiky spolu s princípom legality a obmedzenia štátnej moci na strane druhej, mohlo byť uskutočnené len na základe čl. 125 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky. Konkrétne tou časťou tohto ustanovenia, ktoré ustanovuje, že ak je medzi právnymi predpismi uvedenými v odseku 1 nesúlad, strácajú príslušné predpisy, ich časti, prípadne niektoré ich ustanovenia účinnosť. To znamená, že Ústavný súd Slovenskej republiky by zrušil napadnuté ustanovenia vykonávacieho zákona č. 385/2000 Z. z., čím by dosiahol stav kedy by sa príslušné články Ústavy Slovenskej republiky stali obsoletné²⁸ resp. nevykonateľné a zároveň by aj vyzval ústavodarcu, aby sa nezamyslel len nad zrušeným zákonom, ale aj nad náležitou časťou Ústavy Slovenskej republiky.

Predkladané riešenie je v kontexte tohoto prípadu jediné možné, keďže nešlo o tak závažný problém, ktorý by mal Ústavný súd Slovenskej republiky nevyhnutne chrániť a bolo ho možné vyriešiť týmto menej invazívnym spôsobom, ak by bol správne aplikovaný princíp proporcionality. Zároveň v nadväznosti na túto úvahu je možné predstaviť si konanie Ústavného súdu Slovenskej republiky o súlade ústavných zákonov s ústavou a to len v dvoch výnimočných prípadoch.

Prvou možnosťou, ktorá už bola nepriamo načrtnutá je tá, kedy by na to ústavodarca priamo splnomocnil Ústavný súd Slovenskej republiky a druhá eventualita priamo vyplýva z čl. 12 Ústavy Slovenskej republiky, keďže tento článok priamo chráni nezrušiteľnosť ľudských práv²⁹ pred ústavodarcom, čo bolo naznačené aj v uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 153/2013, v ktorom sťažovateľ smeroval sťažnosť proti ústavnému zákonu a v ktorom ústavný súd deklaroval, že nie je vylúčené, aby mohol Ústavný súd Slovenskej republiky cez ústavnú sťažnosť zrušiť ústavný zákon smerujúci proti individuálnym adresátom, ak by to bolo individuálne rozhodnutie „maskované v

18 PL. ÚS 14/00 uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 04.05.2000.

19 [online]. [cit. 2019.03.30.]. Dostupné na internete: <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1991/91/19910401>>.

20 [online]. [cit. 2019.03.30.]. Dostupné na internete: <<https://www.nrsr.sk/dl/Browser/Document?docId=85421>>.

21 PL. ÚS 21/2014 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 30.01.2019.

22 SOBEK, T. *Právni rozum a morálny cit*. Praha: Ústav státu a práva

23 PL. ÚS 21/2014 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 30.01.2019 – odlišné stanovisko Lajosa Mészároša.

24 PL. ÚS 5/2017 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 09.01.2019 – bod. 95.

25 Pozri aj TOMIN, M. [online]. [cit. 2019.03.30.]. Dostupné na internete: <<http://opac.crzp.sk/?fn=detailBiblioForm&sid=2025E333BF3D880574EC186196FB&seo=CRZP-detail-kniha>>.

26 Pričom podľa môjho názoru konal naozaj až príliš formalisticky. Pozri aj TOMIN, M. [online]. [cit. 2019.03.30.]. Dostupné na internete: <<http://opac.crzp.sk/?fn=detailBiblioForm&sid=2025E333BF3D880574EC186196FB&seo=CRZP-detail-kniha>>.

27 IV. ÚS 472/2012 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 10.01.2013.

28 PRUSÁK, J.: *Obsoletná/absolentná právna norma, verejnoprávna korporácia a verejnoprávna inštitúcia*. In: *Justičná revue*, 58, 2006, č. 11,

29 Pozn. Možno hovoriť o zodpovednosti zrušiť ústavný zákon z dôvodu humanizmu, i keď bez priamej opory v predpisoch, čo môže spočívať v pozitívizme, iusnaturalizme ale hlavne v ochrane dôstojnosti.

kabáte“ ústavného zákona.³⁰

Prístup ústavného súdu by tak bol podobný inštitútu declaration of incompatibility, ktorý je používaný Najvyšším súdom Spojeného kráľovstva v oblasti ochrany ľudských práv prostredníctvom Human Rights act.³¹ V skratke, je vhodné vyjadriť sa v tomto bode ešte ku klauzule večnosti, ktorú vytvoril resp. ustanovil sám Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom sp. zn. PL. ÚS 21/2014 a ktorá, podľa môjho právneho názoru, prináša právnu neistotu spočívajúcu v trvalej obave, že bude ľubovoľná ústavná norma vyhlásená Ústavným súdom Slovenskej republiky za nesúladnú. Ústavný súd Slovenskej republiky si teda udelil právomoc rušiť ústavné novely ústavodarcu voči klauzule večnosti či materiálnemu jadrú. Myšlienkou pri tvorbe tejto klauzuly bola vedomosť, že ľudia sú schopní všetkého, tak sa im pokúsme zakázať aspoň niečo. Táto myšlienka je bojom medzi dvoma stranami, a to Národnou radou Slovenskej republiky spolu s jej schopnosťou zneužitia moci a na druhej strane Ústavným súdom Slovenskej republiky s jeho schopnosťou užívanja moci nad rámec možného.

Z uvedeného ústavnému súdu ale aj odbornej verejnosti vyplynulo, že je potrebné viac sa báť demokraticky na 4 roky volených poslancov, ktorí v našich podmienkach zastupiteľskej demokracie reprezentujú spontaneitu ľudu, než ústavných sudcov s funkčným obdobím 12 rokov, ktorí by mali reprezentovať knižnú rozumnosť, i keď ich volia práve poslanci Národnej rady Slovenskej republiky, ktorí sa však snažia tieto posty obsadiť nie príliš transparentnými osobami. Je možné byť kritický ku klauzule večnosti, v tom, v akom zmysle bola vytvorená a poznamenať, že je z dlhodobého, ba až večného hľadiska neudržateľná, keďže „nihil este perpetuum dátum“ (nič nie je večné) a to ani, čo do prírodných t. j. exaktných vied a o to viac ani čo do humanitných vied, právo nevynímajúc. Ako píše Boris Balog: „prehodnotiť kladivom alebo bez neho večné ústavné inštitúty by mohla práve ale len nasledujúca ľudová ústavodarná iniciatíva, pretože táto ako originálny neodvodený ústavodarcu nie je viazaná existujúcou ústavou a jej klauzulou večnosti, pretože ľudová ústavodarná generácia si svoju legitimitu z existujúcej ústavy neodvodzuje – ona ústavu originálne dáva a s tým aj možnú novú klauzulu večnosti.“³²

Z toho vyplýva, že klauzulu večnosti nemožno považovať za večnú čo do obsahu slova t. j. klauzulu večnosti, ktorá stanovuje večnosť materiálneho jadra ústavy, je sama súčasťou tohto materiálneho jadra, preto je možné dedukovať, že ustanovenie ústavy obsahujúce večnosť/nemennosť materiálneho jadra ústavy súčasťou materiálneho jadra nie je.

1.3. (Ne)možnosť rozšírenia a následného rozhodnutia nad rámec návrhu

Táto časť je zameraná na opätovný procesný exces, ku ktorému došlo pri rozhodovaní Ústavného súdu Slovenskej republiky v tejto veci. Predovšetkým je možné skonštatovať, že išlo o rozhodovania ultra petitem³³, teda nad rámec pôvodne predloženého návrhu³⁴, ktorý bol po jeho prijatí (Pozn. podľa môjho názoru nesprávnym prijatí návrhu na začatie konania – pozri bod 2.1.) na ďalšie konanie predsedníčkou súdnej rady výrazne rozšírený až tak, že v tomto štádiu konania napádal aj ústavné normy. Nemenej zaujímavým a dôležitým je však aj tento exces, v ktorom si Ústavný súd Slovenskej republiky vo výrokovej časti nález sp. zn. PL. ÚS 21/2014 dovolil prekročiť navrhovaný petít. Pričom odbornej verejnosti je určite známy všeobecný úzus o tom, že súd je viazaný žalobným návrhom žalobcu, čo vyplýva zo zásady ne ultra petitem.

Otázkou však je, či túto zásadu možno uplatňovať iba v súkromnoprávných sporoch alebo aj v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky. Generálny advokát Paolo Mengozzi v konaní pred Európskym súdnym dvorom vo veci C-122/16P k tejto zásade uvádza, že zásada ne ultra petita je odvodená od dispozičnej zásady, ktorou sa spravuje konanie o zákonnosti na súdoch Únie. Teda podľa dispozičnej zásady procesná iniciatíva prináleží účastníkom konania, ktorí určujú predmet konania a preto súd musí rozhodnúť o všetkých návrhoch, ktoré mu boli predložené a len o návrhoch, ktoré mu boli predložené. Ďalej dispozičná zásada a zásada ne ultra petita, ktorá je od nej odvodená sa vo všeobecnosti považujú za vyjadrenie súkromnej autonómie jednotlivcov.

Otázka, či a do akej miery určitý subjekt uplatní svoje právo na súde, totiž v konečnom dôsledku závisí od jeho vlastnej vôle.³⁵ (Pozn. toto poňatie však platí predovšetkým v rámci občianskeho súdneho konania.) Vo verejnoprávných konaniach však dispozičná zásada a zásada ne ultra petita t. j. obmedzenia právomoci súdu, ktoré z nich vyplývajú – majú odlišný dosah³⁶. Z uvedeného možno skonštatovať, že táto zásada sa mení na jeden z aspektov práva na spravodlivý proces vo všeobecnosti. Súd teda nemôže byť v žiadnom prípade pasívny a nemôže sa obmedzovať na to, že je len „ústami účastníkov konania“. Súčasne je treba poznamenať, že zákaz prihliadať na dôvody ex offa sa uplatňuje práve a len v rámci sporov o neplatnosť, teda skúmania zákonnosti.³⁷ Ba čo viac ani § 40 zákona č. 38/1993 Z. z. neumožňuje ex offa Ústavnému súdu Slovenskej republiky rozšíriť návrh na konanie o súlade právnych predpisov pred ústavným súdom, keďže hovorí len o predpisoch nižšej právnej sily t. j. nie o rozširovaní návrhu na derogáciu ústavného zákona s Ústavou Slovenskej republiky.

Zaujímavá je aj skutočnosť, že Ústavný súd Slovenskej republiky doteraz toto ustanovenie § 40 aplikoval len pri normách, ktoré boli technicky úplne totožné s tými preskúmanými napr. sp. zn. PL. ÚS 12/05³⁸, sp. zn. PL. ÚS 27/2015³⁹ alebo sp. zn. PL. ÚS 17/08.⁴⁰ Zároveň v súvislosti s dispozičnou autonómiou účastníkov konania je potrebné spomenúť aj nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 575/2016⁴¹, v ktorom došlo k prelomeniu dispo-

35 *Návrh generálneho advokáta Paola Mengozziho vo veci British Airways plc vs. EK, vec C-122/16 P, body 84-86 [online]. [cit.2019.03.30.]. Dostupné na internete: <http://curia.europa.eu/juris/document/document_print.jsf?jsessionid=9ea7d0f130d5b4f8e9b582a649d09ebefa65ca99bf44.e34Kaxil-c3eQc40LaxqMbN4PaxqLe0?doclang=SK&text=&pageIndex=0&part=1&mode=lst&docid=191184&occ=first&dir=&cid=545289#Footnote41>.*

36 *Pozri v tejto súvislosti návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Jääskinen vo veci Galp Energía España a i./Komisia (C-603/13 P, EU:C:2015:482, bod 36)*

37 *[online]. [cit.2019.03.30.]. Dostupné na internete: <http://curia.europa.eu/juris/document/document_print.jsf?jsessionid=9ea7d0f130d5eb-29504930c743f88be4abf11b5b2ee2.e34Kaxil-c3eQc40LaxqMbN4ObN4Re0?-doclang=SK&text=&pageIndex=0&part=1&mode=DOC&docid=165918&occ=first&dir=&cid=481031>.*

38 *PL. ÚS 12/05 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 28.11.2007 – Platý sudcov*

39 *PL. ÚS 27/2015 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 25.11.2015 – Platý sudcov*

40 *PL. ÚS 17/08 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 20.05.2009 - vo veci špeciálneho súdu, keď zabudol na výraz špeciálny súd*

41 *PL. ÚS 575/2016 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa*

30 *II. ÚS 153/2013 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 28.02.2013.*

31 *FREDMAN, S. From Dialogue to Deliberation: Human Rights Adjudication and Prisoners Rights to Vote. (2013) Public Law, 292*

32 *BALOG, B.: Materiálne jadro Ústavy Slovenskej republiky. I. vyd. Žilina: EUROKÓDEX, 2014. 57 s.,*

33 *[online]. [cit.2019.03.30.]. Dostupné na internete: <<http://www.ejil.org/pdfs/11/4/554.pdf>>.*

34 *[online]. [cit.2019.03.30.]. Dostupné na internete: <<http://www.ejil.org/pdfs/11/4/554.pdf>> – p. 5>.*

zičnej autonómie účastníkov konania tým, že i keď malo byť rozhodnuté len o osobách, ktoré sa domáhali svojich práv t. j. len o tom čo bolo navrhované, aj tak Ústavný súd Slovenskej republiky rozšíril okruh osôb, ktoré sa týmto rozhodnutím opätovne stali kandidátmi na sudcov, teda aj tí, ktorí sa ničoho nedomáhali. Argumentom pre tento krok sa stali objektívne faktory a záujem o ochranu ústavnosti, ktoré boli povýšené nad individuálne záujmy, pričom tento argument bol podobne použitý aj v predmetnom rozoberanom náleze ústavného súdu.⁴²

Som presvedčený, že tak ako vtedy, aj teraz považujem toto za „nadprácu“ Ústavného súdu Slovenskej republiky, keďže jeho povinnosťou nie je fabulovať alternatívy možných zásahov do implicitného materiálneho jadra ústavy v každej totožnej alebo podobnej situácii, ako je tá, ktorá bola výslovne v návrhu napadnutá. Znamená to, že prelomením dispozičnej autonómie a samovoľným rozšírením pôvodného a neskôr doplneného návrhu, Ústavný súd Slovenskej republiky berie právomoc predsedovi Súdnej rady Slovenskej republiky na podávanie návrhov len v takých veciach týkajúcich sa výkonu súdnictva, ktoré sa mu nezďajú súladné. Preto na základe uvedeného vyššie, spoločne s vypovedanými argumentami, podľa môjho názoru, nemal vyhovieť Ústavný súd Slovenskej republiky prvému bodu v náleze sp. z. PL. ÚS 21/2014.

Finálne stanovisko rozboru: Na základe použitej argumentácie uvedenej v rozbere merita veci tejto práce v spojení s § 25 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z., Ústavný súd Slovenskej republiky nemal právomoc na prerokovanie návrhu a zároveň bol návrh podaný zjavne neoprávneným subjektom, teda Ústavný súd Slovenskej republiky ho mal na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením.⁴³

4. Konzekvencie a možné otázky nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 21/2014 spolu s návrhmi de lege ferenda na zhojenie

Na úvod je treba poznamenať, že prvý rébus, ktorý bude musieť práva veda resp. odborná spoločnosť vyriešiť je bez pochýb problém ako vyriešiť skutočnosť, že Ústavný súd Slovenskej republiky si dovoľil v predmetnom náleze uviesť, že Ústava Slovenskej republiky a ústavné predpisy nedisponujú rovnakou právnou silou, keďže si sám udelil právomoc a rozhodol o nesúlade ústavného zákona s Ústavou Slovenskej republiky, aj keď mu ústava ani žiadny iný ústavný predpis túto kompetenciu nepriznávajú.⁴⁴ Súčasne však na druhej strane, Ústavný súd Slovenskej republiky imunizoval pred svojím prieskumom ústavné zákony prijímané referendum resp. na základe referenda, čo je popretím ochrany pred strachom z ústavodarcu, keďže poslancov Národnej rady Slovenskej republiky volia občania Slovenskej republiky, teda pomyselný „strach z väčšiny“ sa v tomto ponímaní ako argument neguje.

V súvislosti s uvedeným je potom legitímne sa pýtať, či exi-

stuje nejaká rozdielnosť v právnej sile medzi ústavnými zákonmi navzájom, t. j. či týmto nálezhom nastala „revolúcia“ odbornej verejnosti známej hierarchie právnych noriem tak, ako ju poznáme.

Ďalšou, nemenej dôležitou otázkou je problém, či prostredníctvom tohoto nálezu neprichádza k otvoreniu pandorinej skrinky, keďže Ústavný súd Slovenskej republiky nevymedzí alebo aspoň jasnejšie nepovedal, kedy resp. v akých prípadoch bude oprávnený opätovne konať rovnako alebo podobne. Máme sa preto obávať, že tu bude „vládnuť“ Ústavný súd Slovenskej republiky prostredníctvom 7 ústavných sudcov⁴⁵ s funkčným obdobím 12 rokov, s ktorými nik, na

čele s ústavodarcom, nebude môcť nič legálne až do uplynutia funkčného obdobia urobiť? Bolo, alebo je, toto rozhodnutie ústavného súdu správne, ak vidíme obraz toho, ako prebieha voľba kandidátov na ústavný súd resp. ak vidíme akí ľudia sú častokrát na tento post navrhovaní a zvolení? Chceme tu takýto typ vlády, ak o nej nemôžeme rozhodnúť prostredníctvom voľby, v ktorej sa môžu vyjadriť všetci oprávnení občania Slovenskej republiky? Inými slovami, bolo správne, že Ústavný súd Slovenskej republiky si „uzurpoval“ kompetencie Národnej rady Slovenskej republiky, keďže len ona sama môže delegovať právomoci na iné orgány štátnej moci? Či naopak, môže ústavodarcu zrušiť toto predmetné rozhodnutie Ústavného

ho súdu Slovenskej republiky a tým zasiahnúť do jeho kompetencií, čím by vytvoril nový precedens, ktorý by vytvoril bludný uzavretý kruh „nezákonných“ riešení resp. sporov o to, kto má pravdu? Osobne sa mi ponúka viacero potencionálne možných riešení. Tieto navrhované riešenia, ktoré sa mi javia za určitých podmienok uskutočniteľné, predložím v postupnosti podľa ich intenzity zásahu do Ústavy Slovenskej republiky od najvyššej po najnižšiu.

Prvým možným riešením by bolo vytvorenie absolútne novej Ústavy s „posvätením“ ľudu t. j. občanov Slovenskej republiky, v ktorej by či už explicitne alebo naďalej implicitne existovalo materiálne jadro, avšak s tým, že by boli zadané pravidlá, kedy a či vôbec resp. kto môže toto materiálne jadro chrániť.

Druhým možným a asi najreálnejším riešením, ktoré sa ponúka je zhojenie tohto stavu tým, že ústavodarcu výslovne „zakotví“ do Ústavy Slovenskej republiky ustanovenie, že Ústavný súd Slovenskej republiky nesmie rozhodovať o súlade právnych predpisov v kontexte sebe právnou silou rovných právnych predpisov, t. j. zákaz rozhodovania o súlade ústavných zákonov s Ústavou Slovenskej republiky, pričom táto novela ústavy by prebehla prostredníctvom ústavného zákona, ktorý by v deň schválenia ústavodarcom bol aj publikovaný v zbierke zákonov a nadobudol by účinnosť nasledujúcim dňom zverejnenia v zbierke zákonov, čím by sa znemožnilo Ústavnému súdu Slovenskej republiky zareagovať prípadným nálezhom.

Tretím ponúkaným riešením, aj keď asi najmenej právne čistým je eventúalna možnosť nerešpektovanie nálezu, keďže Ústavný súd Slovenskej republiky prekročil svoje právomoci, teda vytvorenie obsolencie nálezu t. j. bol by platný ale neúčinný a to tak, že by sa Zbierka zákonov, rozhodla tento nálezh nepublikovať, čím by samozrejme bol ohrozený disciplinárnym stíhaním zodpovedný subjekt. Avšak ak by toto disciplinárne konanie nezačalo resp. nikto by nepodal

06.12.2017

⁴² [online]. [cit. 2019.03.30.]. Dostupné na internete: <https://www.teraz.sk/slovensko/baranik-rozsire-nie-navrhu-stazovatelov/296515-clanok.html?fbclid=IwAR1bcxkJaFXjm4ItK6HjomSmUAXo-xn2vvry01_MxsJv/fj-Z4U7qW2LOBX3k>.

⁴³ [online]. [cit. 2019.03.30.]. Dostupné na internete: <<https://www.ustavnysud.sk/casto-kladene-otazky>>.

⁴⁴ [online]. [cit. 2019.03.30.]. Dostupné na internete: <<https://www.upjs.sk/public/media/2705/ZTK%20-ucebnica-%202018.pdf>>.

⁴⁵ Pozn. Väčšina pléna Ústavného súdu Slovenskej republiky

návrh, alternatívne by sa k tomuto konaniu mohol vyjadriť Ústavný súd Slovenskej republiky, ktorý by mohol len skonštatovať nelegálnosť konania, no nemohol by prikázať konať. Tým by sme sa vyhli otvoreniu pandorinej skrinky, no zároveň týmto mechanizmom mohli spustiť otvorenie ďalšej.

5. Záver

Počas celej práce som sa snažil podrobnou analýzou rozobrať problematiku a možné, najmä procesnoprávne, pochybenia Ústavného súdu Slovenskej republiky v náleze PL. ÚS 21/2014. Postupne bola predkladaná odborná literatúra a citovania z rozhodnutí Ústavného súdu podložených argumentov, ktoré poskytli odpovede na možné pochybenia pri akceptácii návrh, ako aj na možné protirečenie si samotným Ústavným súdom Slovenskej republiky.

V rámci jadra práce som považoval, za obzvlášť významné vysvetliť a zodpovedať ťažiskovú otázku tejto práce resp. odôvodnenie prečo podľa môjho právneho názoru považujem predmetný nález Ústavného súdu Slovenskej republiky za účelový, ako aj prečo je klauzula večnosti neudržateľná a naopak, za akých špecificky prípustných podmienok, ktoré som v tejto práci explikoval na konkrétnych príkladoch, je možné jej existenciu pripustiť. Verím, že som dostatočne potvrdil správnosť tvrdenia ústavno-právnej teórie o neprijateľnosti podania resp. o neprípustnosti rozhodovania rozšíreného návrhu. Pre konečné zhrnutie argumentov by som uviedol, že návrh na konanie vo veci súladu právnych predpisov týkajúci sa výkonu súdnictva bol podaný neoprávneným subjektom. Avšak samozrejme najvýznamnejším argumentom pre obhajobu nemožnosti derogovania článkov Ústavy Slovenskej republiky je argument existencie právneho štátu a jeho horizontálnej delby moci, ako aj samotné zadefinovanie právomocí orgánov štátnej moci v Ústave Slovenskej republiky, ktoré vytvára systém brzd a protiváh, na základe ktorého je možné zabezpečiť rešpektovania základných ľudských práv a slobôd premietnutých do Ústavy Slovenskej republiky.

V doslove tejto odbornej práce by som chcel poznamenať, že táto práca preukazuje kardinálnosť procesnoprávných pochybení Ústavného súdu Slovenskej republiky pred a počas tvorby finálneho rozhodnutia, čo vo výsledku na konci dňa bez pochyb vyvolá polemiky odbornej obce. Avšak akokoľvek tento nález rozprúdi debatu za hľadáním jedinej „správnej“ odpovede, aj tak bude vždy platiť naša stará právnická axioma – „Keď sa stretnú dvaja právnici a diskutujú o jednom probléme, tak majú naň tri rôzne názory.“ Preto si myslím, že bude osobitne dôležité ako sa zachová a ako sa s týmto novým stavom vysporiada najmä Národná rada Slovenskej republiky. Na záver by som už len dodal, že vo vyššie uvedených kapitolách som sa snažil aspoň v skratke odôvodniť, prečo sa domnievam, že v predmetnom prípade takýto zásah Ústavného súdu v mene ochrany implicitného materiálneho jadra Ústavy Slovenskej republiky nemal nastať. To znamená, že aj napriek všetkým uvedeným argumentom v neprospech pojednávaneho rozhodnutia konštatujem, že Ústavný súd Slovenskej republiky by mal byť bezprostredne pripravený do budúcnosti na spoločenské hrozby, ktoré nás môžu stretnúť skôr ako by sme to čakali...

Zoznam použitej literatúry:

Neperiodická literatúra

BORIS, B.: Materiálne jadro Ústavy Slovenskej republiky. 1. vyd. Žilina: EUROKÓDEX, 2014. 212 s. ISBN: 978-80-8155-032-4.
BREICHOVÁ LAPČÁKOVÁ, M.: Ústava a ústavné zákony.

1. vyd. Bratislava: Kaligram. 2013. 272 s. ISBN: 978-80-8101-727-8.

BREJCHOVÁ LAPČÁKOVÁ, M. – MAJERČÁK, T.: 20 rokov Ústavy Slovenskej republiky – I. Ústavné dni. I. zväzok. UPJŠ Košice, 2012, 416 s.

CIBULKA, Ľ. a kol.: Ústavné právo Slovenskej republiky. Bratislava: PraF UK, 2014. 407 s. ISBN: 978-80-7160-366-5.

DIXON, R.: Constitutionla Amendment Rules: A Comparative Perspective. The Law School of the University of Chicago, Public Law and Legal Theory Working Paper No. 349, 2011.

DRGONEC, J.: Ochrana ústavnosti Ústavným súdom Slovenskej republiky. Bratislava: EUROKÓDEX, 2010, 416 s., ISBN: 978-80-89447-25-1.

FÁBRY, B.: Teoretické problémy tvorby práva. Bratislava: A-medi management, 2018. 244 s. ISBN: 978-80-89797-38-7.

PRUSÁK, J.: Zákon a konštitucionalizmus. In: GERLOCH, A., MARŠÁLEK, P.(ed.): Zákon v kontinentálnom právu, EUROLEX BOHEMIA, Praha, 2005. 135 s. ISBN: 80-86861-06-6.

RATICA, J.: Súd a tvorba práva. Bratislava: Eurokódex, 2009, 160 s. ISBN: 9788089363230.

SOBEK, T. Právni rozum a morálny cit. Praha: Ústav státu a práva AV ČR. 2016, 336 s. ISBN: 9788087439234.

Periodická literatúra

FREDMAN, S. From Dialogue to Deliberation: Human Rights Adjudication and Prisoners Rights to Vote. (2013) Public Law, 292.

KYSELA, J. Předpoklady soudní kontroly ústavnosti ústavních zákonů. In: Jurisprudence. č. 1/2010, s. 25.

MAVROIDIS PETROS, C.: Remedies in the WTO Legal System: Between a Rock and a Hard Place, 2000, 11 European Journal of International Law 4, s. 763–813.

PRUSÁK, J.: Obsoletná/absolutná právna norma, verejnoprávna korporácia a verejnoprávna Inštitúcia. In: Justičná revue, 2006, č. 11, s. 58.

Právne predpisy, normatívne právne akty a rozhodovacia činnosť súdov – judikáty

Návrh generálneho advokáta Paola Mengozziho vo veci British Airways plc vs. EK, vec C-122/16 P.

Návrhy generálneho advokáta Jääskinena vo Galp Energía España a i./Komisia C-603/13 P.

PL. ÚS 14/00 uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 04.05.2000.

PL. ÚS 12/05 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 28.11.2007.

PL. ÚS 17/08 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 20.05.2009.

PL. ÚS 27/2015 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 25.11.2015.

PL. ÚS 575/2016 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 06.12.2017.

PL. ÚS 5/2017 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 09.01.2019.

PL. ÚS 21/2014 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 30.01.2019.

PL. ÚS 21/2014 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 30.01.2019 – odlišné stanovisko Lajosa Mészárosa. Stanovisko CCJE k previerkam sudcov CCJE-BU(2014)4 zo 04.06.2014.

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov.

Ústavný zákon č. 91/1991 Zb. o Ústavnom súde Českej a Slovenskej Federatívnej republiky.

Ústavný zákon č. 161/2014 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky.
Zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov.
Zákon č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
Zákon č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Elektronické zdroje a elektronické dokumenty

<https://www.nrsr.sk/web/>
<http://www.sudcovia.sk/en/>

<https://www.slov-lex.sk/domov>
<https://www.najpravo.sk/>
<https://www.ustavnysud.sk/aktualne-informacie>
<http://www.sudnarada.gov.sk/>
<https://cms.crzp.sk/Default.aspx?pageid=9>
<http://www.ejil.org/>
https://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/sk/
<https://www.teraz.sk/>
<https://www.upjs.sk/>
<https://www.nsud.sk/>

Zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva II. časť

Zrušenie podielového spoluvlastníctva a jeho vyporiadanie autoritatívnym rozhodnutím súdu

Mgr. Michal Štrbáň,

absolvent Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave

Úvod

V prvej časti článku sme sa venovali problematike zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva formou dohody spoluvlastníkov. Uviedli sme, že Občiansky zákonník túto formu (dohodu) prioritizuje a v prípade, ak čo aj len jeden zo spoluvlastníkov nesúhlasí so zrušením podielového spoluvlastníctva, spoluvlastníci môžu podať žalobu na príslušný súd, ktorý bude postupovať podľa kritérií uvedených v príslušných ustanoveniach Občianskeho zákonníka. V nasledujúcej časti článku sa preto budeme venovať problematike zániku spoluvlastníctva na základe právoplatného rozhodnutia príslušného orgánu verejnej moci - súdu.

Nedohodli sme sa, podáme žalobu

V zmysle § 142 ods. 1 prvá veta: „Ak nedôjde k dohode, zruší spoluvlastníctvo a vykoná vyporiadanie na návrh niektoré spoluvlastníka súd.“ Účelom tohto ustanovenia je predovšetkým (i) preferovanie dohody spoluvlastníkov o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva,¹ a ak nedôjde k dohode, (ii) priznanie právomoci súdu rozhodovať vo veciach zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva, a súčasne priznanie aktívnej procesnej legitimácie spoluvlastníka/spoluvlastníkov. Ako vyplýva z uvedeného ustanovenia, toto konanie je návrhovým konaním. Inými slovami, predpokladom na začatie konania je podanie návrhu - žaloby o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva (ďalej len „žaloba“), a to jedným alebo viacerými z podielových spoluvlastníkov, bez ohľadu na veľkosť spoluvlastníckeho podielu a stanovisko ostatných spoluvlastníkov. Žalobu môže podať minoritný (menšinový), majoritný (väčšinový) spoluvlastník alebo aj viacerí spoluvlastníci súčasne proti všetkým zvyšným spoluvlastníkom. Konania sa musia zúčastniť všetci spoluvlastníci, ide o tzn. nútené a nerozlučné procesné spoločenstvo.² Rozhodnutie súdu vydané len voči niektorým zo spoluvlastníkov by nemohlo byť účinné proti tým, ktorí neboli účastníkmi konania, a súd by takúto žalob mal

odmietnuť.³

Aký je obsah žaloby ?

Náležitosti žaloby sú uvedené v civilnom procesnoprávnom kódexe, a to Civilnom sporovom poriadku (ďalej len „CSP“).⁴ V príslušných ustanoveniach CSP⁵ ustanovuje, že v žalobe sa obligatórne uvádza označenie strán, pravdivé a úplne skutočnosti, označenie dôkazov na ich preukázanie a žalobný návrh. Okrem týchto náležitostí musí žaloba obsahovať aj všeobecné náležitosti podania (žaloba je totiž podaním vo veci samej), a síce, ktorému súdu je určené, kto robí podanie, ktorej veci sa týka, čo sa podaním sleduje a podpis.

Pokiaľ vyššie uvedené náležitosti aplikujeme na žalobu o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, táto bude obsahovať:

- označenie žalobcov a žalovaných (spoluvlastník/spoluvlastníci),⁶
- označenie vecne a miestne príslušného súdu,⁷
- označenie žaloby (žaloba o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva),
- pravdivé a úplne uvedenie skutočností (hlavne predmet spoluvlastníctva, jeho špecifikáciu a podrobný popis, aby nemohol byť zameniteľný s iným predmetom/vecou, uvedenie veľkosti spoluvlastníckych podielov každého spoluvlastníka, popis skutkového stavu - najmä ako spoluvlastníci nadobudli svoje podiely, dôvody podania žaloby, aký spôsob vyporiadania spoluvlastníctva považujú za najvhodnejší a prečo, a pod.),
- označenie dôkazov (najmä listiny preukazujúce spoluvlastnícke právo spoluvlastníkov, vzájomná korešpondencia, z ktorej je zrejmé, že sa nedohodli na zrušení a vyporiadaní

³ KRÍŽAN, M. In ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJÁNKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol. Občiansky zákonník I. §1-450. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2015, s. 996.

⁴ Zákon č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (CSP)

⁵ § 132 ods. 1 CSP v spojení s § 127 ods. 1 CSP

⁶ § 133 ods. 1, § 133 ods. 2, § 134 a § 135 CSP

⁷ § 12 a násl. CSP, pričom do pozornosti dávame § 20 písm. a) CSP

¹ Pozri aj rozsudok NS SR, sp. zn. 5 Cdo 169/95, ZSP 12/1996

² § 77 a § 78 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov, pozri aj rozsudok NS SR, sp. zn. 4 Cdo 183/2011

spoluvlastníctva, odborné alebo znalecké posudky, vyjadrenia realitných kancelárií a iné),

vi. žalobný návrh (žalobca/žalobcovia uvedú návrh súdu na vydanie rozsudku, ktorým podielové spoluvlastníctvo spoluvlastníkov zrušuje a uvedú spôsob, akým súd vyporiada podielové spoluvlastníctvo - rozdelením, prikázaním, alebo predaj),

vii. podpisy žalobcu/žalobcov (nevyžaduje sa osvedčený podpis).

Ak zo žaloby nebude zrejmé, čoho sa týka a čo sa ňou sleduje, ak bude neúplná alebo nezrozumiteľná, súd uznesením vyzve žalobcov, aby ju doplnili alebo opravili v lehote nie kratšej ako 10 dní, pričom súd uvedie, v čom je neúplná, nezrozumiteľná a ako ju treba doplniť alebo opraviť. Zároveň súd žalobcov upozorní, že ak v ustanovenej lehote nesplnia uvedenú povinnosť, žalobu (podanie) odmietne.⁸

Kde žalobu podávame ?

Právomoc rozhodnúť o žalobe prislúcha všeobecným súdom v zmysle § 3 a nasl. CSP v spojení s § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Príslušným súdom bude v zmysle § 12 CSP okresný súd. Pokiaľ však pôjde o miestnu príslušnosť súdu, na tomto mieste je potrebné sa v krátkosti pozastaviť. V zmysle § 13 a nasl. CSP je na konanie v prvej inštancii príslušný všeobecný súd žalovaného, ak nie je ustanovené inak.

i. Všeobecným súdom žalovanej fyzickej osoby je súd, v ktorého obvode má fyzická osoba adresu trvalého pobytu.

ii. Všeobecným súdom právnickej osoby je súd, v ktorého obvode má právnická osoba adresu sídla.

Vzhľadom na to, že žalovanými sú spoluvlastníci (fyzické aj právnické osoby), ktorých počet môže byť rôzny a tiež, že predmetom spoluvlastníctva môže byť hnutelná alebo nehnuteľná vec, budeme sa musieť vysporiadať s otázkou miestnej príslušnosti súdu v závislosti od toho-ktorého prípadu.

Dôležitým kritériom pri posudzovaní miestnej príslušnosti bude predmet spoluvlastníctva.

i. V prípade, ak bude predmetom spoluvlastníctva nehnuteľná vec, miestna príslušnosť sa posúdi podľa § 20 písm. a) CSP - pôjde o výlučnú miestnu príslušnosť. Výlučne príslušným súdom bude súd, v ktorého obvode je nehnuteľnosť. Inými slovami, žalovaní môžu byť aj piati spoluvlastníci a každý z rôznej časti Slovenska, ale pokiaľ sa nehnuteľnosť nachádza v Trnave, bude výlučne miestne príslušným súdom Okresný súd Trnava.

ii. Ak bude predmetom spoluvlastníctva hnutelná vec (napr. osobný automobil, mobilný telefón), aplikuje sa všeobecná miestna príslušnosť podľa § 14 a § 15 CSP.

Pokiaľ pôjde o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k hnutelnej veci a žalovaných spoluvlastníkov je viac, ktorí:

iii. majú adresu trvalého pobytu, resp. adresu sídla v obvode totožného súdu, bude miestne príslušný len jeden súd v zmysle § 14 CSP, resp. § 15 CSP.

iv. nemajú adresu trvalého pobytu, resp. adresu sídla v obvode jedného súdu, bude miestne príslušných niekoľko súdov, pričom sa v zmysle § 37 CSP, môže konať na ktoromkoľvek z nich. Inými slovami, ak je miestne príslušným súdom napríklad Okresný súd Trnava, Okresný súd Dolný Kubín a Okresný súd Námestovo, môže žalobca, resp. žalobcovia podať žalobu na ktorýkoľvek z nich. Konať vo veci bude však iba jeden.

Rozhodovanie súdu a spôsoby vyporiadania spoluvlastníctva

Po podaní žaloby, môže súd pristúpiť ku jej vecnému prejednávaniu. Ak súd v tomto konaní rozhoduje rozsudkom, t. j. autoritatívne, najprv zruší podielové spoluvlastníctvo a následne je

povinný ho vyporiadať, a pritom dodržať poradie a podmienky aplikácie jednotlivých spôsobov vyporiadania zrušeného podielového spoluvlastníctva, pretože sú pre súd záväzné.⁹ Inými slovami, § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka, neustanovuje iba výpočet spôsobov vyporiadania podielového spoluvlastníctva, ale zároveň aj záväzné poradie, ktorom treba skúmať možnosti jednotlivých spôsobov vyporiadania, pričom vždy prihliadne na veľkosť podielov a na účelné využitie veci. Ide o nasledujúce spôsoby vyporiadania:¹⁰

a) **Reálne rozdelenie** veci podľa výšky podielov prichádza do úvahy v prípade faktickej, právnej a funkčnej deliteľnosti predmetu spoluvlastníctva.¹¹ Rozdelením nemusia vždy vzniknúť rovnako hodnotné samostatné veci predtým spoločnej nehnuteľnosti (pozemky nemusia mať rovnakú výmeru, rovnakú kultúru, bonitu, stavby nemusia mať rovnaký vek a stavebné charakteristiky a pod.). Na tieto okolnosti sa v praxi súdov pri vyporiadaní prihliada tak, že sa vyjadrí aj primeraná peňažná náhrada, ktorá sa priznáva príslušnému spoluvlastníkovi. Staršia česká judikatúra navyše prijala záver, že „pred prípadným reálnym rozdelením veci súdnym rozhodnutím treba uvážiť, do akej miery možno od účastníkov požadovať vynaloženie nákladov spojených s reálnym rozdelením (najmä stavby); ak by reálne rozdelenie nebolo uskutočniteľné bez (finančne) nákladných stavebných úprav, z tohto hľadiska by bolo treba vec považovať za reálne nedeliteľnú.“¹² Ak by teda žiadny zo spoluvlastníkov nebol ochotný nič vynaložiť na vykonanie nevyhnutných stavebných úprav, stavba by sa z tohto hľadiska musela považovať za nedeliteľnú.¹³ Otázka celkovej deliteľnosti alebo nedeliteľnosti však môže byť odbornou otázkou, ktorej úspešné zodpovedanie bude v súčinnosti so znalcom alebo inou odbornou osobou.¹⁴ Následne pri zrušení a vyporiadaní spoluvlastníctva rozdelením veci môže súd zriaďiť vecné bremeno k novovzniknutej nehnuteľnosti v prospech vlastníka inej novovzniknutej nehnuteľnosti (napr. právo prechodu cez pozemok k inému pozemku).

b) **Prikázanie veci za primeranú náhradu** jednému alebo viacerým spoluvlastníkom, ktorí o to žiadajú, prichádza do úvahy vtedy, keď reálne rozdelenie spoločnej veci nie je možné. Súd by však nemal prikázať vec tomu zo spoluvlastníkov, ktorý ju chce ďalej scudzíť, ak niektorý zo spoluvlastníkov prejavil záujem vec užívať.¹⁵ V rámci posudzovania účelného využitia veci možno, okrem veľkosti podielov, zohľadniť viaceré skutočnosti relevantné pre rozhodnutie o tom, ktorému zo spoluvlastníkov bude vec prikázaná do vlastníctva. Občiansky zákonník zohľadňuje variabilitu a zložitost možných situácií, otázka, komu bude vec prikázaná, záleží vždy od úvahy súdu. Súd preto musí riadne odôvodniť, z akého dôvodu je kritérium, ktoré použil v danom prípade, rozhodujúce, a prečo kritériá výšky podielov a účelného využitia veci, naopak, nie sú v kon-

9 zhodnotenie NS ČSR, sp. zn. Cpj 37/88, R 1/1989

10 Pozri aj rozsudok NS SR, sp. zn. 5 Cdo 169/95, ZPS 12/1996.

11 Pre úplnosť dodávame, že zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva rozdelením nehnuteľnosti nie je možné bez geometrického plánu, na ktorom je vyznačené rozdelenie predtým spoločnej parcely, výmera a čísla nových parciel. Geometrický plán, na základe ktorého dochádza k vyporiadaniu, sa stáva súčasťou rozsudku. Bez tohto výroku a bez toho, aby sa geometrický plán stal súčasťou rozsudku, by nemohlo dôjsť k zápisom do katastra nehnuteľností. Pozri viac uznesenie Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 11Co/8/2006

12 rozhodnutie NS ČSSR, sp.z n. 4 Cz 4/68, R 61/1968. Porovnaj tiež rozsudok KS NR, sp. zn. 25 Co/21/2006 a rozsudok NS ČR, sp. zn. 22 Cdo 629/2004

13 Porovnaj s rozsudkom NS ČSR, sp. zn. 3 cz 1/88, R 45/1991

14 V tomto smere dávame opäť aj do pozornosti zákaz drobenia a delenia pozemkov podľa § 23 zákona č. 180/1995 Z.z. Ak by teda delením mal vzniknúť poľnohospodársky či lesný pozemok s výmerou nižšou ako ustanovuje tento zákon, nie je tu nutné posúdenie znalca, v tomto prípade ide o právne posúdenie veci.

15 Porovnaj s rozhodnutím Krajského súdu v Ústí nad Labem, sp. zn. 7 Co 220/65, R 48/1965

krétnom prípade rozhodujúce.¹⁶ Podmienkou prikázania veci jednému alebo viacerým spoluvlastníkom je poskytnutie primeranej náhrady, pričom Občiansky zákonník nedefinuje, čo sa považuje za primeranú náhradu. Podľa stabilnej judikatúry, pri určení primeranej náhrady treba vychádzať zo všeobecnej ceny celej veci v čase jej vyporiadania, a nie z ceny, za ktorú by bolo možné predat spoluvlastnícky podiel. Pod všeobecnou cenou treba rozumieť objektívnu cenu, za ktorú by bolo možné v danom mieste a danom čase predat vec na relevantnom trhu pri ingerencii aktuálnej trhovej ponuky a dopytu. Primeranou náhradou pre konkrétneho spoluvlastníka bude príslušný podiel všeobecnej ceny podľa veľkosti spoluvlastníckeho podielu.

¹⁷Dôsledkom prikázania veci jednému zo spoluvlastníkov je, že sa stáva výlučným vlastníkom celej (predtým spoločnej) veci. Dôsledkom prikázania spoločnej veci viacerým spoluvlastníkom je, že vzniká nové podielové spoluvlastníctvo medzi týmito spoluvlastníkmi. Slovenská aj česká judikatúra sa zhodujú, že spoluvlastník vylúčený zo spoluvlastníctva stráca právny dôvod užívania domu a žiadne ustanovenie zákona výlučného vlastníka domu neukladá, aby trpel jeho užívanie, zabezpečil mu bytovú náhradu, resp. znášal iné obmedzenia.¹⁸ Ustanovenie §

3 ods. 1 Občianskeho zákonníka¹⁹ by síce mohlo odôvodňovať zamietnutie žaloby na vypratanie nehnuteľnosti voči spoluvlastníkovi vylúčenému zo spoluvlastníctva, pokiaľ by mu dovtedy nebola vyplatená suma určená súdom na vyporiadanie podielu, pretože predovšetkým tá by mala umožniť vylúčenému spoluvlastníkovi získať bytovú náhradu (napr. nájom bytu).²⁰

c) **Predaj veci a rozdelenie výťažku podľa podielov** prichádza do úvahy v prípade, ak vec žiadny zo spoluvlastníkov nechce a z tohto dôvodu ju pri vyporiadaní nemožno prikázať do vlastníctva jednému z nich za náhradu. V tomto prípade dochádza k zániku spoluvlastníctva až dňom, v ktorom dôjde k predaju veci. Spoluvlastníci môžu naďalej nakladať so svojimi podielmi napriek tomu, že už bolo súdom rozhodnuté o zrušení a vyporiadaní ich podielového spoluvlastníctva, avšak až do okamihu predaja veci.²¹ Takéto súdne rozhodnutie (zrušenie a vyporiadanie spoluvlastníctva nariadením predaja veci) predstavuje exekučný titul. Návrh na vykonanie exekúcie môže podať ktorýkoľvek spoluvlastník a exekútor postupuje v zmysle Exekučného poriadku.²² Ak sa vec nepodarí predat a súd

exekúciu zastaví, spoluvlastníctvo ostáva zachované.²³ Aj napriek tomu môžu spoluvlastníci kedykoľvek dohodou zrušiť a vysporiadať spoluvlastníctvo.²⁴

Je súd viazaný žalobným návrhom?

V zmysle § 216 ods. 2 CSP, § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka a podľa rozsiahlej stabilizovanej judikatúry súdy v tomto prípade nie sú viazané návrhmi účastníkov (žalobcov a žalovaných), pretože spôsob vyporiadania sa týka obidvoch strán (iudicium duplex) a spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z Občianskeho zákonníka.²⁵ Inak povedané, súd svojím rozhodnutím môže vec rozdeliť napriek tomu, že žalobca sa napríklad domáhal prikázania celej spoločnej veci do svojho výlučného vlastníctva.

Môžu spoluvlastníci uzavrieť pred súdom zmier?

Zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, tak ako sme už uviedli, prejednávajú a rozhodujú súdy a postupujú pritom v zmysle ustanovení CSP. V zmysle čl. 7 ods. 2 CSP je základnou povinnosťou súdu viesť strany sporu k zmierlivému vyriešeniu sporu a v zmysle § 148 ods. 1 CSP, § 170 ods. 2 CSP (predbežné prejednanie sporu), § 179 ods. 2 CSP (vedenie pojednávania), ak je to

možné a účelne, má sa súd vždy pokúsiť o vyriešenie sporu uzavretím zmieru. Uvedené ustanovenia reflektujú tzv. mediálne pôsobenie súdu a preferovanie inštitútu súdneho zmieru v sporovom konaní. Zmierom môžu spoluvlastníci doceliť ktorýkoľvek spôsob vypradania spoluvlastníctva bez ohľadu na jeho zákonné poradie. Ak spoluvlastníci z vlastnej iniciatívy, resp. z obligatórnej iniciatívy súdu, dosiahnu zmier, tento podlieha konečnému schváleniu súdu. Súd schvaľuje zmier uznesením.²⁶

23 KRIŽAN, M. In ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJÁNKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol. Občiansky zákonník I. §1-450. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2015, s. 999.

24 Z rozboru NS SSR, sp.zn. Cpj 8/72, R 54/1973. Navyše dopĺňame, že v prípade exekučnej dražby nehnuteľností hrozí, že cena dosiahnutá vydražením bude nižšia ako by bola cena dosiahnutá napr. priamym predajom, ak by sa spoluvlastníci vedeli dohodnúť na predaji nehnuteľnosti. Nehnuteľnosť, ktorá je predmetom dražby, nemusí byť totiž vydražená v 1. kole. V nasledujúcich kolách môže cena dosiahnutá vydražením nehnuteľnosti rapídne klesnúť pretože, v zmysle § 145 ods. 1 Exekučného poriadku „...ak sa pri dražbe neurobilo ani najnižšie podanie, ďalší termín dražby určí exekútor tak, aby sa dražba konala najskôr po uplynutí 30 dní od bezúspešnej dražby. Najnižšie podanie v takom prípade tvoria tri štvrtiny ceny určenej znaleckým posudkom. Ak sa ani na ďalšom termíne dražby neurobilo najnižšie podanie znížené podľa predchádzajúcej vety, môže exekútor určiť, ak nejde o byt alebo dom, v ktorom má povinný trvalý pobyt podľa osobitného predpisu, ďalší termín dražby, a to tak, aby sa dražba konala najskôr po uplynutí 30 dní od predchádzajúceho termínu dražby; v takom prípade môže najnižšie podanie tvoriť polovica ceny určenej znaleckým posudkom.“ Znalecký posudok musí obsahovať všeobecnú hodnotu nehnuteľnosti. Za všeobecnú hodnotu nehnuteľnosti považuje Exekučný poriadok všeobecnú hodnotu nehnuteľnosti stanovenej Vyhlasťou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 492/2004 Z. z. o stanovení všeobecnej hodnoty majetku bez zohľadnenia závad, ktoré vydražiteľ prevezme so započítaním na najvyššie podanie.

25 Pozri rozsudok NS ČSSR, sp. zn. 5 Co 22/65, zhodnotenie NS ČSR, sp. zn. Cpj 37/88, rozsudok NS SR z 29. 11.2011, sp. zn. 4 Cdo 13/2011, rozsudok NS SR, sp. zn. 2 M Cdo 3/2004

26 Dôvodová správa k CSP k § 148 CSP (pôvodne § 144 v návrhu) nesprávne uvádza, že „Zmier sa schvaľuje rozsudkom, keďže ide o rozhodnutie vo veci samej“. Pri zmieri nedochádza k rozhodovaniu o veci samej, ide len o dohodu strán sporu zavretú pred súdom. Súd teda nemá pri zmieri čo „rozsúdiť“ ale iba schváliť. Takisto § 398 CSP uvádza, že žaloba na obnovu konania je prípustná aj proti právoplatnému uzneseniu, ktorým bol schválený zmier, ak možno dôvody obnovy vzťahovať aj na predpoklady, za ktorých sa zmier schvaľoval;

16 Pozri rozsudok NS SR, sp. zn. 1 Cdo 33/2010, aj rozsudok NS ČR, cp. zn. 22 Cdo 1644/2005

17 Pozri KRIŽAN, M. In ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJÁNKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol. Občiansky zákonník I. §1-450. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2015, s. 998. Porovnaj a aj pozri v Stanovisko občianskoprávného kolégia NS SR, sp. zn. Cpj 30/97, R 43/1997, rozsudok NS SR, sp. zn. M Cdo 6/2003, ZSP 50/2004, rozsudok NS SR, sp. zn. 2 Cdo 18/2000, ZSP 52/2000, rozsudok NS SR, sp. zn. 5 Cdo 169/95, ZSP 12/1996, rozsudok NS ČR, sp. zn. 2 Cdon 425/96, rozsudok NS ČR, sp. zn. 22 Cdo 885/2001.

18 rozsudok NS ČR, sp. zn. 22 Cdo 650/2002

19 Výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

20 rozsudok NS ČR, sp. zn. 22 Cdo 346/2000

21 Pozri KRIŽAN, M. In ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJÁNKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol. Občiansky zákonník I. §1-

450. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2015, s. 995.

22 Zákon č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov.

Nezrušene a nevyporiadanie podielového spoluvlastníctva

V prvej časti článku sme uviedli jednu zo zásad, ktorou je ovládané podielové spoluvlastníctvo, a síce, že nikoho nemožno nútiť, aby zotrval v spoluvlastníckom vzťahu. Zákonnú výnimku nájdeme v § 142 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktorý ustanovuje možnosť podielové spoluvlastníctvo nezrušiť a nevyporiadať (prikázaním veci za náhradu alebo predajom veci a rozdelením výťažku) z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Inak povedané, ak je rozdelenie veci dobre možné ako spôsob vyporiadania podielového spoluvlastníctva, dôvody hodné osobitného zreteľa sa na tento spôsob neaplikujú.²⁷ Občiansky zákonník nedefinuje, ktoré dôvody je možné považovať za dôvody hodné osobitného zreteľa. Stabilná slovenská a česká judikatúra nám poskytuje rozsiahle množstvo dôvodov, ktoré súdy považujú, resp. nepovažujú za dôvody hodné osobitného zreteľa:

Za dôvody hodné osobitného zreteľa súdy považujú napríklad:

i. Zdravotný stav, vek, sociálnu situáciu, stav odkázanosti na bývanie v spornej nehnuteľnosti, nedostatok možností uspokojovať svoje potreby inde, osobné väzby na nehnuteľnosť a to, či už povahy nemateriálnej (napr. citové vyplývajúce z dĺžky času, počas ktorého vec osoba užívala alebo dané osobou, od ktorej vec nadobudla či s ktorou ju užívala), alebo materiálnej (napr. zárobokové, podnikateľské dôvody, dôvody dané výškou finančných prostriedkov vynaložených na jej získanie alebo zveľadenie),²⁸

ii. nehnuteľnosť leží v pásme asanácie pre bytovú výstavbu alebo²⁹

iii. zistenie, že žalobca chce rodinný dom predať, zatiaľ čo žalovaná/ý spolu s právnym predchodcom žalobcu dom stavali, aby si zabezpečili bývanie, pričom žalovaná/ý nemá prostriedky na vyplatenie náhrady za stratu spoluvlastníckeho podielu,³⁰

iv. bytové záujmy nielen žalovaných spoluvlastníkov, ale aj ich rodinných príslušníkov³¹,

v. vo všeobecnosti možno povedať, že tieto dôvody musia spočívať v okolnostiach takej povahy, že pri nich záujem žalovaného ponechať spoluvlastnícky stav nezmenený sa v porovnaní so záujmom žalobcu zrušiť podielové spoluvlastníctvo ukáže ako významnejší a prednejší.³²

Za dôvod hodný osobitného zreteľa súdy nepovažujú napríklad:

i. záujem a želanie niektorých spoluvlastníkov na zachovaní spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnostiach,³³

ii. len vysoký vek, ak sa navyše žalovaný podieľa na vyvolávaní nezhôd medzi spoluvlastníkmi alebo iným obdobným spôsobom koná v rozpore s určitými morálnymi zásadami,³⁴

iii. len vysoký vek žalovaných a navyše takéto konanie by bolo v rozpore so záujmami maloletých detí žalobcov,³⁵

iv. žalobcovým úmyslom bolo vyriešenie užívateľských vzťahov k predmetu spoluvlastníctva, pričom otázka zániku podielového spoluvlastníctva nemá pre neho prioritu.³⁶

to platí primerane aj o platobnom rozkaze, ktorý nadobudol právoplatnosť. K rovnakému záveru sa prikláňa aj Hlušák, ktorý navyše dopĺňa, „že právoplatne schválenému zmiernu treba priznať – i bez výslovnej úpravy – účinky právoplatného rozsudku“. Pozri viac v HLUŠÁK, M., Schvaľovanie, účinky a niektoré ďalšie otázky zmiernu v novom civilnom procese in Bulletin slovenskej advokácie. 2017, č. 3, s. 25.

27 Porovnaj uznesenie Krajského súdu v Prahe, sp. zn. 11 Co 183/85

28 Pozri rozsudok NS SR, sp. zn. 1 Cdo 84/2009.

29 Pozri zhodnotenie NS ČSR, sp. zn. Cpj 37/88.

30 Tamtiež.

31 Tamtiež.

32 Pozri rozhodnutia: rozsudok NS SR, sp. zn. 1 Cdo 84/2009, zhodnotenie NS ČSR, sp. zn. Cpj 37/88, rozsudok NS SR, sp. zn. 4 Cdo 137/97, rozsudok KS NR, sp. zn. 11 Co/184/2005

33 Pozri zhodnotenie NS ČSR, sp. zn. Cpj 37/88.

34 Pozri R 1/1989.

35 Tamtiež.

36 Pozri rozhodnutia: rozsudok NS ČSR, sp. zn. 3 Cz 9/89, zhodnotenie

Pre úplnosť dodávame, že existencia, resp. neexistencia dôvodov hodných osobitného zreteľa bude závisieť vždy od konkrétnych skutkových okolností spoluvlastníckeho vzťahu. Bude úlohou súdu, na základe vykonaného dokazovania a so zreteľom na všetky skutočnosti posúdiť, či tieto dôvody sú, resp. nie sú hodné osobitného zreteľa v konkrétnom prípade. Ako príklad môžeme uviesť rozhodnutie Okresného súdu Brno-venkov (potvrdený výrok o zrušení podielového spoluvlastníctva Krajským súdom v Brne a pred dovolacím súdom NS ČR), ktorý zrušil podielové spoluvlastníctvo napriek tomu, že v predmete podielového spoluvlastníctva (rodinnom dome) bývala a užívala ho matka žalovanej spoluvlastníčky bez vecného bremena, či iného právneho dôvodu a nemala inú možnosť bývania. Súd prikázal predmetnú nehnuteľnosť do výlučného spoluvlastníctva žalovanej spoluvlastníčky.³⁷ Inými slovami, súd v tomto prípade bytové záujmy rodinného príslušníka nevyhodnotil ako dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré inak vyššie uvedená judikatúra považuje za dôvody hodné osobitného zreteľa.

Na záver je dôležité pripomenúť, že rozhodnutie súdu o nezrušení a nevyporiadaní podielového spoluvlastníctva z dôvodov hodných osobitného zreteľa nezakladá prekážku rei iudicatae. Spoluvlastník, resp. spoluvlastníci (žalobcovia) môžu opäť podať žalobu v tej istej veci, keď pominú dôvody, ktoré súd považoval za hodné osobitného zreteľa.

Záver

Cieľom autora v druhej časti tohto článku bolo priblížiť čitateľom ďalší z osobitných prípadov zániku podielového spoluvlastníctva - autoritatívne právoplatné rozhodnutie súdu o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva. Autor článku uvedenú problematiku priblížil predovšetkým z procesnoprávnej stránky, najmä so zameraním sa na žalobu, jej obsah, miesto podania, príslušnosť súdov, ich rozhodovanie, spôsoby vyporiadania podielového spoluvlastníctva a iné nuansy, ktoré priniesla rozsiahla rozhodovacia činnosť súdov. V prípade rozsiahlej judikatury vo veciach podielového spoluvlastníctva je vo vysokej miere možné stretnúť sa s rozhodnutiami, ktorými súdy rozhodli o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva. Rovnako je však možné stretnúť sa aj s rozhodnutiami, ktorými súd nezrušil a nevyporiadal podielové spoluvlastníctvo z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Bibliografia

Použité právne predpisy:

- Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov.

Knižné publikácie a monografie

- KRAJČO, J. Občiansky zákonník pre prax II. Komentár.: EUROUNION, 2015, s. 3744, ISBN 978-80-89374-32-8
- LAZAR, J. a kolektív, Občianske právo hmotné. 1. zväzok. Bratislava: Iuris Libri, spol. s.r.o. 2014, s.1302, ISBN 978-80-89635-08-5
- ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJÁNKOVÁ, J., FEČÍK,

NS ČSR, sp. zn. Cpj 37/88, rozsudok NS SR z 25.2.1998, sp. zn. 4 Cdo 137/97.

37 Pozri bližšie rozsudok NS ČR 22, sp. zn. Cdo 3245/2008.

M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol. Občiansky zákoník I. § 1-450. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2015, s. 3208. 978-80-74005-97-8

Súdne rozhodnutia

- rozsudok NS SR z 29.11. 2011, sp. zn. 4 Cdo 183/2011
- hodnotenie NS ČSR, sp. zn. Cpj 37/88, R 1/1989
- rozsudok NS SR, sp.zn. 5 Cdo 169/95, ZPS 12/1996
- uznesenie KS PO, sp. zn. 11Co/8/2006
- rozhodnutie NS ČSSR, sp. zn. 4 Cz 4/68, R 61/1968
- rozsudok KS NR, sp. zn. 25 Co/21/2006
- rozsudok NS ČR, sp. zn. 22 Cdo 629/2004
- rozsudok NS ČSR, sp. zn. 3 cz 1/88, R 45/1991
- rozhodnutie Krajského súdu v Ústi nad Labem, sp. zn. 7 Co 220/65, R 48/1965
- rozsudok N SR z 28.9.2011, sp. zn. 1 Cdo 33/2010
- rozsudok NS ČR, sp. zn. 22 Cdo 1644/2005
- stanovisko občianskoprávneho kolégia NS SR, sp. zn. Cpj 30/97, R 43/1997,
- rozsudok NS SR, sp. zn. M Cdo 6/2003. ZSP 50/2004,
- rozsudok NS SR, sp. zn. 2 Cdo 18/2000, ZSP 52/2000,

- rozsudok NS ČR, sp. zn. 2 Cdon 425/96,
- rozsudok NS ČR, sp. zn. 22 Cdo 885/2001.
- rozsudok NS ČR, sp. zn. 22 Cdo 650/2002
- rozsudok NS ČR, sp. zn. 22 Cdo 346/2000
- rozsudok NS ČSSR, sp. zn. 5 Co 22/65,
- rozsudok NS SR, sp. zn. 4 Cdo 13/2011,
- rozsudok NS SR, sp. zn. 2 M Cdo 3/2004
- uznesenie Krajského súdu v Prahe, sp. zn. 11 Co 183/85
- rozsudok NS SR, sp. zn. 1 Cdo 84/2009,
- rozsudok NS SR, sp. zn. 4 Cdo 137/97,
- rozsudok KS NR, sp. zn. 11 Co/184/2005
- rozsudok NS ČSR, sp. zn. 3 Cz 9/89
- rozsudok NS SR, sp. zn. 4 Cdo 137/97
- rozsudok NS ČR 22, sp. zn. Cdo 3245/2008

*Článok recenzoval JUDr. Marek Maslák, PhD., ktorý pôsobí na katedre občianskeho a obchodného práva Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave
Za redakčnú radu Corpus Delicti recenzný posudok vypracovala Bc. Kristína Mikulová

Suverenita ľudu v Rímskej ústave (Kapitoly z rímskeho verejného práva – 4. časť)

Bc. Marek Prudovič,

študent druhého ročníka denného magisterského štúdia na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave

Úvod

V predchádzajúcich častiach tejto série sme popísali Rímsku ústavu a jej vývoj v období kráľovstva a republiky, pričom cieľom bolo najmä zoznámiť čitateľa so základmi rímskeho verejného práva, keďže tie sú nevyhnutné pre detailnejšie skúmanie jeho jednotlivých inštitútov a mechanizmov. V predchádzajúcom článku sme sa zas bližšie zamerali na deľbu moci v Rímskej republike a popísali jej jednotlivé zložky, teda magistrátov, senát a ľudové zhromaždenia.

V aktuálnom článku nadviažeme na ten predchádzajúci a z rímskej ústavy v jej jednotlivých vývojových etapách priblížime tie vzťahy, ktoré by sme dnes mohli považovať za prejavy suverenity ľudu. Aj keď tá v Ríme v teoretickej rovine neexistovala, Rímska ústava obsahovala viaceré inštitúty, ktoré by sme mohli v súčasnosti pod tento pojem zaradiť. Myslíme si, že skúmanie tohto jej aspektu je významné z toho dôvodu, že je ďalším dôkazom vyspelosti Rímskej ústavy, ktorá v podstate predbehla svoju dobu a upravovala aj takýto inštitút, ktorý bol aj v neskoršom období v našom právnom priestore prakticky neznámy, a to nielen v teoretickej, ale aj v aplikačnej rovine.

Teoretické východiská skúmania suverenity ľudu v rímskej ústave

Je pochopiteľné, že pri skúmaní moderného pojmu, akým je suverenita ľudu, v antickom práve nemôžeme vychádzať z jeho súčasnej podoby, ktorá v danom čase neexistovala, ale musíme sa obmedziť len na pátranie po inštitútoch, ktoré by sme mohli pod tento pojem subsumovať. Z teoretického hľadiska je totiž potrebné si uvedomiť, že aj keď samotný pojem suverenity ľudu vznikol až v 17. – 18. storočí, jeho zadefinovanie nebolo v pravom slova zmysle

novým objavom právnej vedy, ale len pomenovaním a zosystemizovaním už existujúcich inštitútov, ktoré sa vyvíjali postupne a vo svojom súhrne dali obsah tomuto pojmu. Pre potreby nášho článku preto budeme vychádzať z toho, že pod suverenitou ľudu budeme rozumieť také inštitúty, ktoré mali k dispozícii rímski občania či už priamo v zákonodarnej, výkonnej a súdnej moci, alebo ako prostriedky obrany proti výkonu moci iných štátnych orgánov.

Považujeme za potrebné spomenúť aj tú skutočnosť, že bez ohľadu na to, v ktorom období rímskeho štátu budeme suverenitu ľudu skúmať, vždy pôjde o veľmi obmedzený koncept, a to z dôvodu systému rímskeho občianstva, keďže tento systém považoval za plnoprávných občanov len veľmi úzku skupinu obyvateľstva a teda aj inštitúty, ktoré by bolo možné subsumovať pod suverenitu ľudu, boli prístupné len tejto úzkej skupine. Treba upozorniť aj na to, že v podstate rovnaké obmedzenia, aj keď vo výrazne zúženej podobe, ktorá je ale daná skôr dobou, než iným prístupom či vyššou vyspelosťou, sa uplatňujú aj v súčasnosti, a to aj v našom právnom priestore.¹

* Článok recenzoval doc. JUDr. Peter Výšný, PhD. et Ph.D., ktorý pôsobí na Katedre dejín práva Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave. Za redakčnú radu Corpus Delicti recenzný posudok vypracovala Bc. Veronika Miškeová.

¹ Aj u nás je totiž väčšina inštitútov tradične spájaných so suverenitou ľudu obmedzená na štátne občianstvo, pričom obyvatelia bez slovenského štátneho občianstva majú len obmedzené možnosti ich využitia. Určité obmedzenia sa ale vzťahujú aj na slovenských štátnych občanov, napríklad pri aktívnom a pasívnom volebnom práve, ktoré je obmedzené dosiahnutím určitého veku. Aj keď v Ríme boli tieto obmedzenia prísnejšie a vzťahovali sa na väčšiu časť obyvateľstva, na svoju dobu a spoločenskú štruktúru plnili v podstate rovnakú funkciu, ako tie naše.

Suverenita ľudu v období kráľovstva

Prvé obdobie rímskeho štátu, teda obdobie kráľovstva, sa svojím zriadením približovalo skôr monarchii, aj keď nie v jej tradičnej podobe, pre ktorú je suverenita ľudu skôr atypická. Napriek tomu už v tomto období môžeme pozorovať určité zvláštnosti rímskeho verejného práva, ktoré by sme týmto pojmom mohli označiť.

Je potrebné upozorniť aj na tú skutočnosť, že všetky poznatky z tohto obdobia čerpáme len od autorov, ktorí tvorili až niekoľko storočí po jeho skončení. Nemôžeme teda vyhlásiť, že niektoré z týchto znakov sa v tomto období reálne neuplatňovali, ale môžu byť len dôsledkom skúseností autorov z nasledujúceho obdobia republiky, ktoré pre nedostatok zdrojov, aplikovali aj na toto skoršie obdobie.²

V prvom rade môžeme prejavy suverenity ľudu vidieť v ľudových zhromaždeniach, nazývaných komície, a to v tomto období najmä v kuriátnych komíciách. Tieto komície boli organizované podľa kúrií a prístup do nich mali len patricijovia, teda rímska rodová aristokracia.³ Ide o pomerne zúžené poňatie suverenity ľudu, ktoré by sme mohli skôr označiť napríklad pojmom suverenita aristokracie. Práve z týchto komícií ale neskôr prešli kompetencie na centuriátne komície, do ktorých mal prístup podstatne širší okruh obyvateľov a z toho dôvodu ich môžeme považovať za relevantné aj z hľadiska našej témy. Navyše, ak budeme vychádzať zo systému rímskej aristokracie, ktorá bola založená predovšetkým na väzbe k rímskemu štátu od jeho počiatku, zistíme, že o aristokracii môžeme v tomto prípade hovoriť aj ako o rímskom ľude v najužšom zmysle, teda o pôvodných obyvateľoch rímskeho štátu.⁴

Zaujímavou je aj tá skutočnosť, že ľudové zhromaždenia mali už v Rímskom kráľovstve, ktoré malo v podstate monarchickú ústavu a vyznačovalo sa aj určitým vyšším stupňom autokracie, významné oprávnenia, ktorým podliehal aj rímsky kráľ. Išlo najmä o zákonodarnú moc, keďže kráľ patrila skôr k výkonnej moci a zákonmi bol viazaný rovnako, ako ktorýkoľvek iný občan rímskeho štátu. Svoju právomoc vykonával v medziach zákonov a na ich zmenu potreboval práve súhlas kuriátnych komícií, teda súhlas rímskej aristokracie.⁵

Oveľa zaujímavejším je ale oprávnenie kuriátnych komícií voliť kráľa. Systém voľby rímskeho kráľa prebiehal v dvoch fázach, pričom v prvej bol kráľ volený kuriátnymi komíciami a v druhej bol inaugurovaný pred kalátnymi komíciami, ktoré síce nemali reálnu moc, no plnili mnoho významných slávnostných funkcií.⁶

Počas medzivládia, teda v období od smrti pôvodného kráľa po zvolenie a inauguráciu nového kráľa, vykonával kráľovskú právomoc senát, a to prostredníctvom voleného úradníka, ktorým bol vždy senátor a ktorý sa nazýval *interrex*.⁷ Aj keď mal teda senát v tomto období skôr len poradnú právomoc, zároveň bol aj konečným zdrojom moci, keď-

že právomoc, ktorú mal kráľ, prechádzala po jeho smrti na senát a ten ju následne po voľbe odovzdal novému kráľovi.⁸ Pritom je potrebné pripomenúť, že aj senát bol v tomto období aristokratickým orgánom, ale v prenesenom význame tiež orgánom rímskeho ľudu v najužšom zmysle.

V modernom pojmosloví a s ohľadom na rímske reálie daného obdobia, ak budeme rímsku aristokraciu považovať aj za rímsky ľud v najužšom zmysle, môžeme pre potreby nášho článku kuriátne komície považovať aj za priamu demokraciu a senát za zastupiteľskú demokraciu. V takomto ponímaní môžeme spozorovať pri voľbe kráľa rovnaký mechanizmus, ktorý je typický pre súčasnú suverenitu ľudu a ktorý sa najviac podobá moderným koncepciám teórie spoločenskej zmluvy. Je totiž nepochybné, že rímsky kráľ bol ústredným a najvyšším orgánom rímskeho štátu, no jeho moc nepochádzala od Boha alebo nejakej inej podobnej entity, ako tomu bolo napríklad v stredovekých monarchiách, ale od ľudu, aj keď len v zúženom ponímaní. O kráľovi totiž rozhodovala celá aristokracia v rámci ľudových zhromaždení a následne mu odovzdala svoju moc prostredníctvom svojich zástupcov v senáte. Môžeme teda tvrdiť, že moc kráľa v období Rímskeho kráľovstva pochádzala od určitej časti ľudu, a to od pôvodných obyvateľov mesta, aristokracie.

Ďalším dôkazom rodiacej sa suverenity ľudu v širšom zmysle bola aj reforma rímskeho kráľa Servia, ktorá sa týkala vojenskej a územnej reorganizácie obyvateľstva a ktorá v konečnom dôsledku viedla k určitému zrovnoprávneniu obyvateľstva, a to najmä vytvorením centuriátnych a tribútnych komícií, ku ktorým už nemali prístup len patricijovia, ale aj plebejci, teda bežní občania rímskeho štátu. Aj keď tieto komície v období kráľovstva nemali reálnu moc, keďže tú nadobudli až pri vzniku Rímskej republiky, už ich existencia je dôkazom toho, že Rimania v tomto období chápali ľud o niečo širšie. Zároveň aj táto reforma v určitej miere prispela k neskoršej zmene štátneho zriadenia a k zániku kráľovstva.⁹

Napokon aj samotný zánik Rímskeho kráľovstva a vznik Rímskej republiky bol určitým prejavom suverenity ľudu. Podľa Livia republika vznikla tak, že rímsky ľud vyhnal posledného rímskeho kráľa z dôvodu porušovania zákonov rímskeho štátu a na jeho miesto dosadil dvoch magistrátov, konzulov, ktorí vykonávali jeho právomoc, aj keď s určitými obmedzeniami, ktoré im boli stanovené najmä z toho dôvodu, aby nemohli svoju moc zneužiť.¹⁰ Podľa nášho názoru je na tomto opise udalostí zaujímavé najmä to, že je v ňom rímsky ľud v podstate vnímaný ako štátotvorný prvok a konečný zdroj moci rímskeho kráľa. Nie kráľ rozhoduje o rímskom ľude, ale ľud o kráľovi, pričom ho môže aj zbaviť jeho moci a túto moc odovzdať inému orgánu, ktorý si ľud vytvorí. Takáto koncepcia omnoho viac zodpovedá modernému ponímaniu suverenity ľudu a spoločenskej zmluvy, než antickému, a vôbec celému historickému pohľadu na štát a právo.

Suverenita ľudu v období republiky

Ako sme uviedli vyššie zárodky suverenity ľudu, aj keď v podstatne zúženom ponímaní ľudu ako rímskej aristokracie, môžeme badať už v období Rímskeho kráľovstva, pričom jej najvýraznejším prejavom bola podľa nás práve zmena rímskeho štátneho zriadenia na republiku. Táto zmena síce neznamenala posun vo vnímaní suverenity ľudu ako takej, no výrazne sa odrazila na jej kvantitatívnom vy-

2 ABBOTT, F. F. *A History and Description of Roman Political Institutions*. Boston: Ginn & Company, 1901, s. 12 – 13.

3 Tamže, s. 17 – 19.

4 Ide v podstate opäť o rovnaké, aj keď prísnejšie, obmedzenie, aké funguje aj v súčasných vyspelých demokraciách. Ako príklad môžeme spomenúť pasívne volebné právo prezidenta Spojených štátov Amerických, na ktoré sa okrem iného vyžaduje nadobudnutie občianstva narodením. Rimania dané obmedzenie v podstate vnímali rovnako a požadovali, aby bolo občianstvo nadobudnuté už pri založení mesta, teda tiež od určitého, aj keď vzdialenejšieho, momentu.

5 MOMMSEN, T. *The History of Rome. Volume I*. New York: Charles Scribner's Sons, 1870, s. 96 – 101.

6 ABBOTT, F. F. *A History and Description of Roman Political Institutions*, s. 17 – 19.

7 Z lat. = medzi-kráľ.

8 LIVIUS, T. *Dějiny*. Praha: Svoboda, 1971, s. 47 – 122.

9 BARTOŠEK, M. *Dějiny římského práva ve třech fázích jeho vývoje*. Praha: Academia, 1988, s. 46 – 48.

10 LIVIUS, T. *Dějiny*, s. 120 – 127.

jadrení, nakoľko počas prvých rokov republiky prevzali moc kuriátnych komícií, ktoré boli aristokratické, centuriátne komície, do ktorých mali prístup všetci plnoprávni rímski občania.¹¹ Teda ak budeme ďalej spomínať oprávnenia ľudu a ľudových zhromaždení, nebudeme mať už na mysli zúženú podobu týkajúcu sa len aristokracie, ale o niečo širšiu podobu týkajúcu sa všetkých plnoprávných rímskych občanov.

Nakoľko všetky právomoci, ktoré mali kuriátne komície, prešli na centuriátne a neskôr aj na tribútne komície, jeden z najvýraznejších prvkov suverenity ľudu z obdobia kráľovstva, a to zákonodarná moc daná ľudu, ostala zachovaná aj v období republiky a navyše sa rozšírila, keďže ju mohol vykonávať väčší počet občanov. Napriek tomu, že zákonodarná moc ľudových zhromaždení bola v republike viazaná na súhlas senátu, teda na aristokratický prvok, myslíme si, že opäť išlo o obmedzenie, ktoré poznajú aj súčasné štáty a netvorí prekážku subsumovania tohto mechanizmu pod suverenitu ľudu.¹²

Ľudové zhromaždenia si zároveň zachovali právo voliť magistrátov, teda úradníkov, ktorí vykonávali v určitom vzájomnom pomere pôvodnú právomoc kráľa a boli považovaní za monarchický prvok ústavy. Rovnako ako v súčasnosti, aj v Rímskej republike mal ľud právo voliť predstaviteľov výkonnej moci a nakoľko po zrušení kráľovstva bolo zrušené aj doživotné zastávanie funkcie kráľa, ľud mal v období republiky nielen právo magistrátov voliť, ale ich aj odvolať z funkcie pred uplynutím ich volebného obdobia.¹³

Najvýraznejší prejav suverenity ľudu v období Rímskej republiky, ktorý sa netýkal ľudových zhromaždení, môžeme vidieť vo vytvorení úplne novej magistratúry *sui generis*, ktorá je označovaná ako plebejský tribunát. Livius popisuje vznik plebejského tribunátu ako dohodu, podľa ktorej: „... ľud bude mať svojich vlastných nedotknuteľných úradníkov; ktorí budú mať právo prísť mu na pomoc proti konzulom...“¹⁴. Ide teda opäť o ukážku výkonu suverenity ľudu, nakoľko rímsky ľud aj v tomto období dokazuje, že môže výrazne zasiahnuť do výkonnej moci a vytvoriť v nej úplne nový orgán, ktorému odovzdá úplne novú právomoc.

Plebejskí tribúni mali z určitého hľadiska najvyššiu moc spomedzi magistrátov, keďže im mohli zakázať konať, ale aj spomedzi všetkých štátnych orgánov, keďže mohli zakázať konať aj senátu. Navyše mali aj tretnú právomoc voči ostatným štátnym orgánom a v neskoršom období sa stali aj verejnými žalobcami, ktorí mohli obžalovať iných magistrátov, pričom týchto následne súdil ľud v špecifickom ľudovom zhromaždení označovanom ako *concilium plebis*.¹⁵

Ľud teda v tomto prípade vytvoril úplne novú skupinu magistrátov, ktorý mal chrániť ich záujmy a tým v podstate preukázal, že aj keď v rámci bežných záležitostí rímskeho verejného práva sú najvýznamnejším štátnym orgánom magistráti, za ktorými nasleduje senát a až nakoniec ľudové zhromaždenia, ak si to vyžaduje situácia, najväčšie oprávnenia má práve samotný ľud, ktorý by sme na základe toho mohli považovať aj za zdroj moci, ktorú len vkladá to rúk týchto štátnych orgánov, čo sa plne zhoduje so súčasným ponímaním suverenity ľudu.

Dôležitý je z tohto hľadiska aj proces obsadzovania ma-

gistratúr, ktoré v Rímskej republike tvorili, s výnimkou samotného ľudu, najvýznamnejší a najmocnejší štátny orgán. Aj obsadzovanie magistratúr bol v podstate dvojfázový proces, pričom magistrátov volili ľudové zhromaždenia a magistrát, pokiaľ mal impérium, teda najvyššiu právomoc, musel toto impérium prevziať zákonom nazývaným *lex curiata de imperio*.¹⁶ Aj počas republiky teda symbolicky fungoval proces, v rámci ktorého sa moc vrátila ľudu, ktorý ju odovzdal novému magistrátovi, čo sa opäť plne zhoduje s koncepciou suverenity ľudu, ale aj modernými teóriami spoločenskej zmluvy.

Zároveň môžeme isté prvky suverenity ľudu badať aj v senáte, ktorý bol aj v období republiky aristokratickým orgánom, a teda zdanlivo sa ho suverenita ľudu netýkala. Nejde síce o jej priame pôsobenie, ale považujeme za potrebné pripomenúť, že v republike sa senátormi mohli stať aj plebejci, a to zväčša bývalí magistráti, čo dokazuje, že priazeň a dôvera ľudu mohla rímskemu občanovi zaistiť aj miesto v senáte, čo do istej miery relativizuje jeho čisto aristokratický charakter, alebo aspoň naznačuje, že rozhodnutiu ľudu sa prikládala rovnaká dôležitosť ako rodovému pôvodu.¹⁷

Suverenita ľudu v období cisárstva

Ako sme už uviedli, prvky pripomínajúce suverenitu ľudu sa začali rodiť už v Rímskom kráľovstve a svoje vyjadrenie našli najmä v období republiky. Po zániku Rímskej republiky a nástupe cisárstva viaceré z týchto prvkov, no v značne obmedzenej miere, pretrvali ešte aj v jeho prvom období, v principáte. Podstatou principátu bolo zachovanie pôvodnej ústavy Rímskej republiky, ktorá ale bola vo vzťahu subsidiarity k novej ústave principátu. Formálne preto platili všetky inštitúty, ktoré sme popísali v predchádzajúcej časti článku, avšak v skutočnosti boli mnohé z nich nezlučiteľné s novou cisárskou ústavou a preto sa neuplatňovali. V domináte sa už väčšina z týchto inštitútov neuplatňovala ani formálne.

Je potrebné ale podotknúť, že určitú formu suverenity ľudu môžeme vidieť v samotnej cisárskej ústave a vo vzniku principátu. Octavianus Augustus, totiž ako prvý po neúspešných pokusoch svojich predchodcov, napríklad Sullu či Caesara, dokázal nahradiť ústavu Rímskej republiky a zmeniť štátne zriadenie. Podľa nášho názoru sa tak stalo najmä preto, že na rozdiel od svojich predchodcov bol obľúbený rímskymi občanmi a túto zmenu vykonal tak, že sa nepriečila ľudu a dokonca si získala aj jeho tichý súhlas. Napokon, v čase, kedy mohol získať vládu, sa jej vzdal a práve ľud ho požiadal, aby ju opäť prijal.¹⁸ Aj keď sa teda už v období cisárstva suverenita ľudu neuplatňovala, samotné cisárstvo vzniklo práve na jej základe, a to tak, že ľud sa rozhodol zveriť svoju moc trvalo a neodvolateľne do rúk cisára, aj keď zrejme sám nevedel o trvalosti a neodvolateľnosti tohto súhlasu.

Zhrnutie

V našom článku sme sa zamerali na prejavy suverenity ľudu v Rímskej ústave, a to najmä v období republiky, ale aj v období kráľovstva a cisárstva. Myslíme si, že zárodky suverenity ľudu môžeme badať už v období kráľovstva, aj keď len v zúženej forme vzťahujúcej sa na rímsku aristokraciu. Tento zárodok sa následne rozvíjal najmä v období republiky, kde sa prejavil v oprávneniach ľudových zhromaždení, ale aj *ad hoc* v rôznych situáciách, napríklad pri vytvorení

11 KRÁL, J. *Státní zřízení římské*. Praha: Jednota českých filologů, 1921, s. 265 – 289.

12 V podstate podobný systém napokon funguje aj v parlamentných demokraciách s dvojkomorovým parlamentom, pričom typickým príkladom môže byť anglický parlament s dolnou snemovňou a snemovňou lordov.

13 BLEICKEN, J. *Die Verfassung der Römischen Republik*. Stuttgart: UTB, 2008, s. 102 – 105.

14 LIVIUS, T. *Dějiny*, s. 171.

15 LINTOTT, A. *The Constitution of the Roman Republic*. Oxford: Oxford University Press, 2003, s. 121 – 128.

16 ABBOTT, F. F. *A History and Description of Roman Political Institutions*, s. 169 – 172.

17 LINTOTT, A. *The Constitution of the Roman Republic*, s. 68 – 72.

18 BLEICKEN, J. *Augustus. The Biography*. s. l.: Penguin Books, 2016, s. 259 – 325.

plebejského tribunátu. Zároveň môžeme predpokladať, že práve suverenita ľudu má určitý podiel na oboch zmenách rímskeho ústavného systému, teda na vzniku republiky aj cisárstva. Preto je podľa nás možné konštatovať, že suverenita ľudu, aj keď ju Rimania nikdy nedefinovali a zrejme ani vedome nevnímali, bola známa už rímskemu verejnému právu.

Zoznam bibliografických odkazov

ABBOTT, F. F. A History and Description of Roman Political Institutions [online]. Boston: Ginn & Company, 1901. 437 s. [cit. 10. 11. 2019]. Dostupné na internete: <https://ia600309.us.archive.org/18/items/historydescriptionabbouoft/historydescriptionabbouoft.pdf>. ISBN neuvedené.

BARTOŠEK, M. Dějiny římského práva ve třech fázích jeho vývoje. Praha: Academia, 1988. 304 s. ISBN neuvedené.

BLEICKEN, J. Augustus. The Biography. s. l.: Penguin

Books, 2016. 771 s. ISBN 978-0-140-29482-8.

BLEICKEN, J. Die Verfassung der Römischen Republik. 8. vyd. Stuttgart: UTB, 2008. 362 s. ISBN 978-3-8252-0460-0.

KRÁL, J. Státní zřízení římské. Praha: Jednota českých filologů, 1921. 304 s. ISBN neuvedené.

LINTOTT, A. The Constitution of the Roman Republic. Oxford: Oxford University Press, 2003. 297 s. ISBN 978-0-19-926108-6.

LIVIUS, T. Dějiny. Praha: Svoboda, 1971. 500 s. ISBN neuvedené.

MOMMSEN, T. The History of Rome. Volume I [online]. New York: Charles Scribner's Sons, 1870. 635 s. [cit. 10. 11. 2019]. Dostupné na internete: <https://ia600700.us.archive.org/18/items/historyofrome1momm/historyofrome1momm.pdf>. ISBN neuvedené.

Vlastnícke právo v slobodnej a neslobodnej spoločnosti

Bc. Viktor Valo,

študent druhého ročníka denného magisterského štúdia na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave

Abstrakt

Cieľom tejto práce je opísanie jednotlivých inštitútov a filozoficko-právnych konceptov vlastníckeho práva v slobodnej a neslobodnej spoločnosti. Ako príklad pre slobodnú spoločnosť bola vybraná Slovenská republika, z dôvodu najbližšieho možného predstavenia vlastníckeho práva. Taktiež aj tým, že Slovenská republika je modernou demokraciou v strednej Európe. Ako príklad neslobodnej spoločnosti bolo vybrané obdobie od roku 1948 do roku 1989, keď na území Slovenska existovala Československá republika s ľudovo-demokratickou ústavou a Československá socialistická republika s ďalšou ústavou. Práve pre toto obdobie boli typické spoločenské zmeny a rozsiahle zásahy do vlastníckeho práva, ktoré v slobodnej spoločnosti nemajú miesto. Práca sa venuje aj otázke, z akej právnej školy či filozofie vychádza vlastnícke právo v slobodnej spoločnosti, ako aj v neslobodnej spoločnosti.

1. Úvod

Pre slobodnú spoločnosť je charakteristická demokracia a právny štát. Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.¹

S demokraciou súvisia široké práva a slobody jednotlivca či celej skupiny, napr. občianske práva, politické práva, hospodárske, kultúrne, sociálne atď. Ako povedal Abraham Lincoln: „Demokracia je vláda ľudu, prostrední-

ctvom ľudu a pre ľud.“ Musia byť splnené súčasne obidva pojmové znaky z Lincolnovej definície, pretože hociktorá diktatúra môže použiť, ako hlavný argument, že vládne pre ľud. Avšak, v diktatúre vládne jednotlivec alebo skupina osôb, ktorí si berú právo rozhodovať o všetkom, teda nevládne ľud a tým pádom sa nejedná o demokraciu. Ľud vládne priamo prostredníctvom referenda, alebo nepriamo prostredníctvom svojich zvolených zástupcov v parlamente.

Právnym štátom je štát, ktorý koná len v medziach zákona a má zakázané konať nad rámec zákona. Naopak jednotlivec môže konať všetko, čo mu zákon nezakazuje a nemožno ho nútiť k tomu, aby konal niečo, čo mu zákon neprikazuje². Avšak, ani sloboda v moderných štátoch nie je absolútna. V demokratickej, či právnej spoločnosti, sa dá sloboda obmedziť len zákonom, v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme... Spoločnosť stojí na pravidlách, či už vo forme zákona alebo morálky. Práve pravidlá našu slobodu oddeľujú od svojvôle až anarchie, kde je, ako povedal Thomas Hobbes, človek človeku vlkom.

Právo v neslobodnej spoločnosti je spájané s totalitnou ideológiou, napr. vláda pracujúceho ľudu, nadvláda árijskej rasy a pod. Totalitná ideológia má vždy svojho rasového či triedneho nepriateľa a jej záujmom je vyšší cieľ. Podľa ideológie sa mení aj právna úprava. Právo je v neslobodnej spoločnosti služobníkom totalitnej ideológie. Platí presný opak spomínaného v slobodnej spoločnosti. V neslobodnej spoločnosti každý môže konať len to, čo mu zákon dovoľuje a štát koná to, čo mu zákon nezakazuje. Jednotlivec a jeho práva sú utláčané na úkor štátu. Do popredia vystupuje štát, ktorý reprezentuje určitú ideológiu a je nad jednotlivcami. Našou historickou skúsenosťou s neslobodnou spoločnos-

* Článok recenzoval Mgr. Jozef Štefanko, PhD. LL.M., ktorý pôsobí na Katedre občianskeho a obchodného práva Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave.

Za redakčnú radu Corpus Delicti recenzný posudok vypracovala Bc. Barbora Kúdlová.

čl. 1 ods. 1 Ústavy SR

1 čl. 1 ods. 1 Ústavy SR

2 čl. 2 ods. 3 Ústavy SR

ťou je obdobie 1948-1989, kedy bola zavedená vláda jednej strany, obmedzenie vlastníckeho práva aj ďalších práv.

2. Vlastníctvo v slobodnej spoločnosti

2.1. Rímske právo

Slovenská právna úprava vlastníckeho práva vychádza z rímskeho práva. V rímskom práve je vlastníctvo zaradené do odvetvia vecného práva (in rem). Vecné právo pôsobilo proti každému (absolútne). V rímskych prameňoch sa nenachádza definícia vlastníckeho práva. Rozvinuté rímske právo chápalo vlastníctvo ako najrozsiahlšie súkromné právo, ktoré jednotlivec mohol mať k určitej veci. Rímske vlastnícke právo môžeme vymedziť, ako výlučné (absolútne), priame a elastické právo nad vecou. Obsahom vlastníckeho práva tvorilo:

1. Právo vec užívať (ius utendi), jeho najkrajnejším prejavom bolo právo vec zničiť (ius abutendi);
2. Právo brať plody z vlastnej veci (ius fruendi);
3. Právo vlastnú vec držať (ius possidendi);
4. Právo nakladať s vlastnou vecou (ius disponendi).³

Musíme brať na vedomie, že Rímska ríša bola otrokársym štátom, a nie každý mal rovnaké práva, len tí najvyššie postavení rímski občania mali najširšie práva. Z toho vyplývala existencia rôznych foriem vlastníctva. Rovnako vzhľadom na členitosť rímskeho poriadku predklasické a klasické právo poznalo viaceré formy vlastníckeho práva, ktoré existovali popri sebe až do obdobia justiniánskeho práva. Teoreticky sa formy vlastníctva delia na:

1. Kviritické vlastníctvo;
2. Bonitárone vlastníctvo;
3. Provinčné vlastníctvo;
4. Vlastníctvo cudzincov.⁴

Systém rímskeho práva bol súhrn žalôb. Ak rímsky občan chcel byť v spore úspešný, musel aplikovať vhodnú žalobu, napr. rei vindicatio alebo actio negatoria.

2.2 Medzinárodnoprávny charakter vlastníctva

Francúzska revolúcia mala heslo: Sloboda, rovnosť a bratstvo. Zo slobody odvodzujeme základné ľudské práva, ktoré vyplývajú z ľudskej podstaty. Práve Deklarácia práv človeka a občana z roku 1789 deklarovala právo vlastníť majetok ako prirodzené ľudské právo. Vlastníctvo majetku je ako základné ľudské právo: neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.⁵ Nie je to náhoda, pretože človek už od nepamäti má potrebu niečo vlastníť. Vzhľadom k hrôzam, spôsobeným v 2. svetovej vojne, základné ľudské práva získali medzinárodný charakter, teda aj právo vlastníť majetok. Ochranu práva vlastníť majetok zaručujú medzinárodné zmluvy, ako napr. Všeobecná deklarácia ľudských práv v článku 17, Európsky dohovor o ľudských právach v 1. Dodatkovom protokole z roku 1950 a Charta základných práv EÚ v článku 17. Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré zabezpečujú väčší rozsah práv majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky.⁶ Týmto ustanovením je zachytený medzinárodný charakter vlastníctva ako takého. Aj keby Slovenská republika zmenila v budúcnosti režim a štát by začal výrazným spôsobom zasahovať do vlastníckeho práva, išlo by o porušenie medzinárodného práva – porušenie ľudských práv. Žiadny

zákon štátu ani ústava nestojí nad základnými ľudskými právami.

2.3 Vlastníctvo v Slovenskej republike

Základná koncepcia rímskeho vecného práva a najmä záväzkového práva prežila, a našla svoje uplatnenie v dnešných európskych demokratických štátoch. Výnimkou nie je ani Slovenská republika. Vlastníckemu právu ako jednému zo základných ľudských práv a slobôd poskytuje ochranu aj Ústava Slovenskej republiky a zákony (Občiansky zákonník, zákon č. 282/2015 o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ...). Ústava Slovenskej republiky zaručuje vecné práva. Každý má právo vlastníť majetok.⁷ Je irelevantné či je osoba cudzincom alebo občanom Slovenskej republiky, vlastníctvo sa zaručuje každej osobe bez rozdielu. Vlastnícke právo je najvýznamnejšie vecné právo. Predmetom vlastníckeho práva sú hnutelné veci, nehnuteľné veci, ale aj iné práva majetkového charakteru. Obsah vlastníctva tvorí súhrn subjektívnych práv a vlastníckych oprávnení, medzi ktoré patrí vec držať, užívať, nakladať s vecou, teda oprávnenie vlastníka určovať ďalší právny osud veci.⁸ Tu vidíme priamy odkaz na rímske právo.

Občiansky zákonník upravuje vlastnícke právo a spoluvlastníctvo v druhej časti s názvom vecné práva od §123 - §151. Opäť vnímanie a usporiadanie vecných práv z rímskej právnej školy. V našom právnom poriadku, sa však nachádzajú výnimky v podobe vynechania zásady *superficies solo cedit* – vrch ustupuje spodku, napr. ak som vlastníkom stavby, zároveň som aj vlastníkom pozemku. V Slovenskej republike pod vplyvom socialistického práva bola táto zásada odstránená, čiže vlastníkom stavby môže byť odlišný od vlastníka pozemku. Návrat k spomínanej zásade v budúcich reformách Občianskeho zákonníka je otázný, z toho dôvodu, že by nastal odôvodnený chaos.

Ústavný súd vo svojom rozhodnutí sp. zn. PL. ÚS 38/95 uviedol: „V prípade, že ide o veci, ktoré môžu byť predmetom vlastníctva rôznych subjektov (napríklad fyzických osôb, právnických osôb, štátu), všetci vlastníci musia mať rovnaké zákonom ustanovené práva a povinnosti bez ohľadu na povahu vlastníka.“ Občiansky zákonník zachytil túto právnu normu v §124 OZ. Ak by vlastníctvo štátu bolo chránené viac než vlastníctvo fyzických či právnických osôb, bolo by to veľké porušenie rovnosti v právach – diskriminácia. Analogicky platí že, ak by vlastníctvo jednotlivca bolo chránené viac než vlastníctvo štátu, išlo by o porušenie rovnosti v právach. Pre náš demokratický a právny štát je porušenie rovnosti vylúčené. Tu je markantný rozdiel medzi dnešnou úpravou a rímskou, kde sa formy vlastníctva delili na kviritické vlastníctvo, bonitárne a pod.

Ako som sa zmienil vyššie – v demokratickej, slobodnej spoločnosti nie je vylúčené obmedzenie práv, avšak za presne vytýčených podmienok. Ústava vymenúva veci, ktoré sú vo vlastníctve Slovenskej republiky, ako napr. nerastné bohatstvo, jaskyne, podzemné vody, prírodné liečivé zdroje a vodné toky. Slovenská republika chráni a zveľaďuje toto bohatstvo a prírodné dedičstvo v prospech svojich občanov a nasledujúcich generácií.⁹ Vymenované veci sú vo vlastníctve štátu z pragmatického dôvodu. Štát má finančné prostriedky starať sa o tieto veci a zachovať ich pre ďalšie

3 Blaho, P., Rebro, K. *Rímske právo*. Bratislava: Iura Edition, 2010, s. 254, ISBN 978-80-8078-352-5

4 Tamže s. 256

5 ČiC, Milan. *Komentár k Ústave Slovenskej republiky*. Žilina: Eurokódex, 2012, s. 150, ISBN 978-80-8944-793-0

6 čl. 154c ods. 1 Ústavy SR

7 čl. 20 ods. 1 Ústavy SR

8 ČiC, Milan. *Komentár k Ústave Slovenskej republiky*. Žilina: Eurokódex, 2012, s. 150, ISBN 978-80-8944-793-0

9 čl. 4 ods. 1 Ústavy SR

generácie. V tomto prípade prevážil verejný záujem, nad súkromným záujmom.

Ďalším obmedzením vlastníckeho práva je vyvlastnenie a nútené obmedzenie, ktoré je možné iba v nevyhnutnej miere, vo verejnom záujme, na základe zákona a za primeranú náhradu.¹⁰ Podmienky musia byť splnené súčasne. Vyvlastnenie je právny inštitút, ktorého realizáciou dôjde k odňatiu majetku vlastníkovi proti jeho vôli bez časového obmedzenia. Podľa stavebného zákona je vyvlastnenie možné len vtedy, ak cieľ vyvlastnenia nemožno dosiahnuť iným spôsobom. Pokus o získanie práv k nehnuteľnosti formou dohody je prvoradý. Ide najmä o kúpnu zmluvu alebo zmluvu o vzniku, zmene alebo zániku vecného bremena.¹¹

Vyvlastnenie sa môže uskutočniť len v nevyhnutnom rozsahu. Ak možno účel vyvlastnenia dosiahnuť iba obmedzením práva, nemožno právo odňať v plnom rozsahu. Vyvlastniť možno len vo verejnom záujme, napr. pre verejnoprospešné stavby; výstavby a správu diaľnic, ciest a miestnych komunikácií vrátane zariadenia ich ochranných pásiem; účely dobývania ložísk nerastov a pod. O vyvlastnení rozhoduje okresný úrad rozhodnutím. Ak sa náhrada za vyvlastňované nehnuteľnosti poskytuje v peniazoch, určuje sa jej primeranosť podľa trhovej ceny určenej znaleckým posudkom. Na účely stavebného zákona sa za trhovú cenu nehnuteľnosti považuje cena rovnakej alebo porovnateľnej nehnuteľnosti v tom istom čase, v tom istom mieste a v porovnateľnej kvalite.¹²

Pri nútenom obmedzení nedochádza k trvalému zániku všetkých vlastníckych práv subjektu k veci. Nútené obmedzenie sa najčastejšie týka práva vlastníka užívať vec a brať z nej plody. Ďalším znakom núteného obmedzenia je dočasnosť, aj keď nie je vylúčená dlhodobosť.¹³ Ako pri vyvlastnení, tak aj pri nútenom obmedzení musia byť súčasne splnené podmienky: verejný záujem, v nevyhnutnej miere, za primeranú náhradu a na základe zákona.

Obmedzenie vlastníckeho práva musí spĺňať striktné podmienky. Ak by štát porušil čo i len jednu zo spomenutých podmienok, konal by nad rámec svojich právomocí a konanie by bolo protiprávne.

3. Vlastníctvo v neslobodnej spoločnosti

3.1 Podstata marxizmu-leninizmu a socialistického práva

Marxisticko-leninská filozofia vychádza z tézy, že dejiny

sú bojom medzi vykorisťovateľmi a vykorisťovanými, ide o triedny boj medzi buržoáziou a proletariátom. Buržoázia sú utláčatelia a pracujúca trieda (proletári) sú utláčaní. Proletári podľa tejto filozofie vždy trpeli – dlhý pracovný čas, žiadne sociálne dávky, nízka mzda. To spôsobovalo vzbury, revolúcie, vojny proti buržoázii. Ak sa vytvorí beztriedna spoločnosť, nebude už žiadna vojna či boj. Základom marxizmu-leninizmu je historický materializmus. Historický materializmus vychádza z vývinu spoločnosti, od otrokárskej spoločnosti, cez buržoáznú, po ľudovodemokratické zriadenie, následne socialistické zriadenie a vyvrcholením má byť komunistická spoločnosť. Ľudia si budú materiálne rovni (nebudú existovať ani bohatí ani chudobní) a štát stratí význam a nakoniec zanikne. Bolo nutné vytvoriť nového človeka, ktorý by nebol egoista – nemal by potrebu mať viac, mal by len toľko,

koľko potrebuje. Majetok by bol spoločný, neexistoval by súkromný majetok.¹⁴

Právo v socialistickom zriadení malo slúžiť politickým a ekonomickým cieľom. Malo byť akýmsi služobníkom ideologických cieľov. Tradičný právny dualizmus vychádzajúci z rímskeho práva bol najmä na počiatku 50. rokov kritizovaný ako buržoázny prežitok, ktorý v prostredí novo sa formulujúcich sociálnych vzťahov stráca opodstatnenie.¹⁵ Právna veda sa musela vysporiadať s mnohými ideologickými špecifikami marxizmu-leninizmu, napr. kolektizáciou. Zmena spoločensko-politických udalostí si vyžiadala novú ústavu a reformu občianskeho práva.

3.2 Vlastníctvo v ČSR od 1948 a vlastníctvo v ČSSR od 1960-1989

Ústava Československej republiky z roku 1948 vyhlásila, že ČSR bola ľudovodemokratickým štátom, ktorý si mal vytvoriť cestu k socializmu. Vedúce postavenie mala KSČ ako štátostrana. Jednalo sa o diktatúru robotníckej strany. Hospodárstvo malo slúžiť ľuďom a vedené malo byť tak, aby vzrastal obecný blahobyt.¹⁶ Zaručovala sa majetková sloboda. Súkromné vlastníctvo bolo možné obmedziť len zákonom.¹⁷

Počas „právnickej dvojročnice“ bolo reformované občianske právo novým občianskym zákonníkom z roku 1950. Táto reforma reflektovala politickú požiadavku vytvoriť nové ponímanie práva a najmä vlastníctva v ľudovodemokratickej spoločnosti. Vytvorila sa typológia vlastníctva. Obsahom vlastníckeho práva bolo právo s vecou nakladať, požadovať ju od každého, kto ju má neprávom vo svojej moci, a právo vzoprieť sa proti neoprávnenému zásahu.¹⁸

10 čl. 20 ods. 4 Ústavy SR

11 ČlČ, Milan. Komentár k Ústave Slovenskej republiky. Zilina: Eurokódex, 2012, s. 154, ISBN 978-80-8944-793-0

12 ČlČ, Milan. Komentár k Ústave Slovenskej republiky. Zilina: Eurokódex, 2012, s. 156, ISBN 978-80-8944-793-0

13 KOŠIČIAROVÁ, Soňa. Správne právo hmotné: všeobecná časť. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Slovenské učebnice, s. 261, ISBN 978-80-7380-578-4

14 MARX, K., ENGELS, F. Manifest komunistickej strany. Eko-konzult, 2003, ISBN: 80-89044-69-715

15 BOBEK, Michal. Pavel MOLEK a Vojtěch ŠIMÍČEK, Komunistické právo v Československu: kapitoly z dějin bezpráví. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009, s. 426, ISBN 978-80-210-4844-7

16 z. č. 150/1948 Sb

17 §8 ods. 1 z. č. 150/1948 Sb. (ústava z roku 1948)

18 §107 z. č. 141/1950 Sb.

V porovnaní s rímskym obsahom práva nám chýba právo vec užívať, brať z nej plody a vec držať. Nová koncepcia obsahu vlastníckeho práva je určená chaoticky. Vyplýva to z komunistickej filozofie, kde vlastníctvo malo postupne zaniknúť. Zaujímavým ustanovením je §110, ktorý hovorí o zásade: „pôda patrí tým, ktorý na nej pracujú“. Kolektivizáciou a vznikom roľníckych družstiev, podľa tejto zásady pôda patrila štátu či ľudu – kolektívne vlastníctvo. Ak by kolektivizácia pôdy neprebehla, podľa tejto zásady by pôda patrila súkromným osobám, čo by bolo neprípustné pre socialistickú koncepciu.

Ustanovením §155 OZ bola zavedená zásada superficies solo non cedit, teda vrch neustupuje spodku. Vlastníkom stavby môže byť osoba rozdielna od vlastníka pozemku. Opäť vidíme vplyv socialistickej koncepcie, štát bol vlastníkom pozemku a súkromné osoby boli vlastníkom stavby. Nová ústava vychádza z ústavy z roku 1950 a v niektorých veciach posúva svoje limity smerom ku komunizmu. Ústava ČSSR z roku 1960 proklamuje, že socializmus v našej vlasti zvíťazil a má sa pristúpiť k budovaniu komunizmu.¹⁹ Už z prvých článkov ústavy vyplýva diktátorské postavenie robotníckej triedy. ČSSR je socialistický štát založený na pevnom zväzku robotníkov, roľníkov a inteligencie, na čele ktorého je robotnícka trieda. Všetka moc patrí pracujúcemu ľudu.²⁰ Pracujúci ľud zastupovala KSČ, najmä jej najvyšší výbor ÚV KSČ. Typológia vlastníctva bola prenesená aj do ústavy. S budovaním komunizmu sa vytvorila požiadavka na nový občiansky zákonník, ktorý prehľboval socialistickú koncepciu ponímania vlastníctva. Obe ústavy pripomínajú skôr politický program, než základný zákon štátu. V popredí sú ideologické a politické vyhlásenia.

3.2.1 Typológia vlastníctva

Československý právny poriadok upravil niekoľko typov (foriem) vlastníckeho práva, v závislosti na rôznych kritériách, z ktorých sa všetky opierali o ideologické tézy marxizmu-leninizmu.²¹ Na túto typológiu nadviazal občiansky zákonník z roku 1964 (zmenili sa len názvy jednotlivých typov vlastníctva), ktorý je po reformách platný a účinný do dnešných dní. Vlastníctvo sa delilo na:

- a) Socialistické spoločenské vlastníctvo;
 1. štátne socialistické vlastníctvo
 2. družstevné vlastníctvo
- b) osobné vlastníctvo;
- c) súkromné vlastníctvo;

19 preambula z .č. 100/1960 Sb. (ústava z roku 1960)

20 čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 1 z .č. 100/1960 Sb.

21 BOBEK, Michal, Pavel MOLEK a Vojtěch ŠIMÍČEK. Komunické právo v Československu: kapitoly z dějin bezpráví. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009, s. 442, ISBN 978-80-210-4844-7

Ad a) 1. V ponímaní marxistickej ideológie je koncepcia štátneho vlastníctva založená na procese znárodnenia výrobných prostriedkov zásluhou víťazstva v revolúcii vedenou robotníckou triedou. Už Manifest komunistickej strany vyzýva k vyvlastneniu majetku vykorisťovateľov, ktoré má viesť k definitívnemu odstráneniu vykorisťovania človeka človekom a nahradeniu kapitalistického spôsobu výroby spoločenskou výrobou a spoločenským prisojovaním.²² Subjektom štátneho socialistického vlastníctva z právneho hľadiska bol štát. Z ideologického pohľadu subjektom mala byť robotnícka trieda.²³

Nemôžeme však zlúčiť štát a pracujúcu triedu. Chtiac či nechtiac je to paradox, ale tento paradox vyplýval z marxistickej koncepcie. Ustanovenie §63 hospodárskeho zákonníka stanovilo: „Štátne socialistické vlastníctvo je vlastníctvom všetkého ľudu. Jediným vlastníkom všetkých vecí v štátnom socialistickom vlastníctve je štát.“ Socialistické štátne vlastníctvo bolo kolektívnym typom vlastníctva, ktoré bolo vytvorené na základe procesu znárodnenia a plánovaného hospodárstva.

2. Stalin povedal, že vlastníctvom kolchozu je produkcia kolchozu a produkcia kolchoznej výroby.²⁴ Družstevné vlastníctvo bolo považované za kolektívnu formu vlastníctva, ale hierarchicky nižšie než štátne socialistické vlastníctvo. Predmetom vlastníctva družstiev nemohlo byť nič, čo mohlo byť výlučne predmetom vlastníctva štátneho. Avšak, čo mohlo byť predmetom individuálneho vlastníctva, mohlo sa stať predmetom tiež družstevného vlastníctva.²⁵

Ad b) Aj keď marxisticko-leninská ideológia sa nestavala k súkromnému vlastníctvu pozitívne, zachovalo sa individuálne vlastníctvo. Práve osobné vlastníctvo zodpovedalo ideologickým kritériám. Osobné vlastníctvo bolo v protiklade k súkromnému vlastníctvu, ktoré bolo ideologicky odmietané.²⁶ „Individuálne vlastníctvo nemôže slúžiť k vykorisťovaniu človeka človekom.“²⁷ Ochranu osobného majetku zaručovala Ústava ČSR z 1948: „Osobný majetok občanov je nedotknuteľný.

22 MARX, K., ENGELS, F. Manifest komunistickej strany. Eko-konzult, 2003, ISBN: 80-89044-69-7

23 BOBEK, Michal, Pavel MOLEK a Vojtěch ŠIMÍČEK. Komunické právo v Československu: kapitoly z dějin bezpráví. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009, s. 444, ISBN 978-80-210-4844-7

24 Stalin, J. Ekonomické problémy socializmu v zssr, praha 1952, str. 91

25 BOBEK, Michal, Pavel MOLEK a Vojtěch ŠIMÍČEK. Komunické právo v Československu: kapitoly z dějin bezpráví. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009, s. 447, ISBN 978-80-210-4844-7

26 Tamže s. 449

27 Engels, b. anrtduhring, Svoboda 1949, str. 112

*Toto ustanovenie sa týka najmä predmetov domácej a osobnej spotreby, rodinných domčekov a úspor z práce, ako aj dedičského práva na nich.*²⁸ Nedostatočnou úpravou individuálnych foriem vlastníctva vzniklo množstvo problémov ohľadom zaradenia určitých druhov vecí, ktorými následne vznikli nejasnosti predovšetkým o právnej dispozícii s týmito vecami. Len rámcové vymedzenie osobného vlastníctva v zákonnej úprave si vynútilo jeho bližšie rozpracovanie v právnej teórii. Právna doktrína sa dohodla na troch základných rysoch osobného vlastníctva: 1. nerozlučná spojitosť so socialistickým vlastníctvom, 2. pôvod spočívajúci na práci občana v prospech spoločnosti, 3. spotrebný charakter. Veci, ktoré sa užívaním nespotrebovali, predovšetkým výrobné prostriedky (pozemky, stroje, priemyslové stavby a pod.), boli principiálne z osobného vlastníctva vylúčené.²⁹ Občiansky zákonník z roku 1964 určil účel osobného vlastníctva: „Osobné vlastníctvo slúži k uspokojovaniu hmotných a kultúrnych potrieb občanov.“³⁰

Ad c) Súkromné vlastníctvo, na rozdiel od osobného vlastníctva, nemalo povahu socialistického vlastníctva. Jednalo sa o poľnohospodársku pôdu a stavebné pozemky, ktoré nepatrili štátu. Boli v rukách fyzických osôb, ktoré odmietli odovzdať majetok do roľníckeho družstva. Začiatkom 50. rokov bolo súkromné vlastníctvo vnímané, ako buržoázny prežitok, ale stále bolo tolerované. V občianskom zákonníku z roku 1964 bola právna úprava súkromného vlastníctva zaradená do záverečných ustanovení zákonníka - §489 a nasledujúce. Bolo to dôsledkom odňatia úpravy súkromného vlastníctva zo socialistickej ústavy z roku 1960 a ignoráciou reálneho stavu i požiadaviek v spoločnosti.³¹

3.2.2 Kvalifikácia vlastníckeho práva podľa povahy predmetu

Deľba vlastníckeho práva nespočívala len v povahe veci samotnej, ale predovšetkým v spôsobe užívania veci. Zohľadňovalo sa predovšetkým to, či je vec užívaná spôsobom, ktorý je zlučiteľný s princípom socialistického súžitia a politickej ideológie. V praxi dochádzalo k podivným kvalifikačným postupom. Šijací stroj mohol byť predmetom osobného vlastníctva, keď sa používal pre výrobu alebo opravu osobných odevov členov domácnosti. Ak by sa na rovnakom stroji začali šiť odevy na zákazku, tak sa zmenila aj povaha vlastníctva tohto stroja. Ten istý stroj, pokiaľ bol majetkom odevného družstva, by bol predmetom socialistického družstevného vlastníctva.³² Niekedy dospela právna doktrína k bizarným záverom. Osoba si zakúpila niekoľko sliviek. Ak vlastník slivky skonzumuje, mal ich v osobnom vlastníctve. Ide o uspokojenie vlastných potrieb a slivky sa spotrebovali. Avšak, ak slivky osoba použije na pálenie slivovice, ktorú potom predá, slivky boli vo vlastníctve súkromnom. Jedná sa o dosahovanie zisku a slivky sú považované za výrobné prostriedok. Rovnakým spôsobom sa výrobným prostriedkom mohli stať koza alebo sliepka. Na druhej strane nástroje výroby, napr. kliešte alebo sekera, boli považované za spotrebné predmety, pokiaľ boli používané k práci na vlast-

nom majetku a vo vlastný prospech.³³

Z právneho hľadiska deľba vlastníckeho práva podľa povahy predmetu, resp. čo sa s vecou dialo bola chaotická, ale z politického hľadiska nevyhnutná, kvôli marxisticko-leninskej koncepcii vlastníctva.

4. Záver

Vlastnícke právo v slobodnej aj neslobodnej spoločnosti je upravené v ústave a zákonoch. Odlišný je spôsob úpravy vlastníckeho práva. Vlastníctvo v slobodnej spoločnosti je dnes vnímané, ako základné ľudské právo, ktoré je chránené na medzinárodnej úrovni. V slobodnej spoločnosti majú občania zaručené široké prostriedky ochrany vlastníctva, akýkoľvek zásah alebo obmedzenie do vlastníckeho práva sa musí držať striktných podmienok, inak by bol zásah protiprávny. V neslobodnej spoločnosti je vlastnícke právo, ako aj ostatné práva, značne obmedzené, čo vyplýva z ideológie. Marxisticko-leninská ideológia mala v zámere úplný zánik vlastníctva a odvrátenia sa od rímskeho ponímania vlastníctva. Preto vznikali veľmi zvláštne právne prípady, keďže bola vytvorená socialistická typológia vlastníctva. Slobodná spoločnosť viacej reflektuje ľudskú prirodzenosť niečo vlastníť ako neslobodná spoločnosť.

Zoznam použitej literatúry

1. Blaho, P., Rebro, K. Rímske právo. Bratislava: Iura Edition, 2010, ISBN 978-80-8078-352-5
2. BOBEK, Michal, Pavel MOLEK a Vojtěch ŠIMÍČEK. Komunistické právo v Československu: kapitoly z dějin bezpráví. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009, ISBN 978-80-210-4844-7
3. ČIČ, Milan. Komentár k Ústave Slovenskej republiky. Zilina: Eurokódex, 2012, ISBN 978-80-8944-793-0
4. Engels, b. anrtiduhring, Svoboda 1949, str. 112
5. Knapp, V. a kol. Učebnice občanského práva a rodinného práva, Praha 1955, sv. I. pozn č., str. 34
6. KOŠÍČIAŘOVÁ, Soňa. Správne právo hmotné: všeobecná časť. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Slovenské učebnice, ISBN 978-80-7380-578-4
7. MARX, K., ENGELS, F. Manifest komunistické strany. Eko-konzult, 2003, ISBN: 80-89044-69-7
8. Stalin, J. Ekonomické problémy socializmu v zssr, praha 1952, str. 91
9. z. č. 40/1964 Sb. (Občiansky zákonník)
10. z. č. 100/1960 Sb. (Ústava Československej socialistickej republiky)
11. z. č. 141/1950 Sb. (Občiansky zákonník)
12. z. č. 150/1948 Sb. (Ústava Československej republiky)
13. z. č. 460/1992 Zb. (Ústava Slovenskej republiky)

28 §158 z.č. 150/1948 Sb.

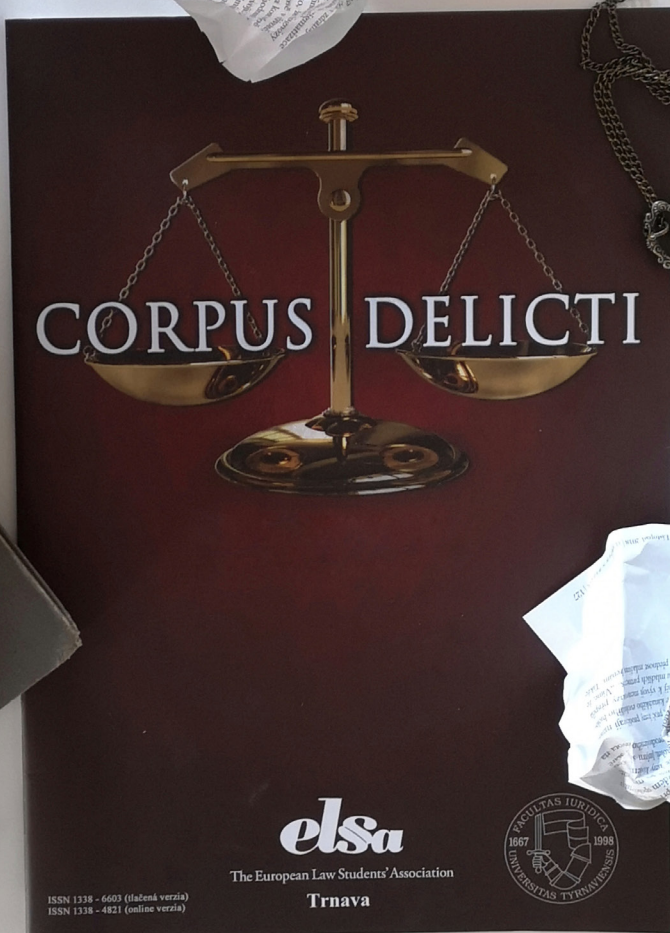
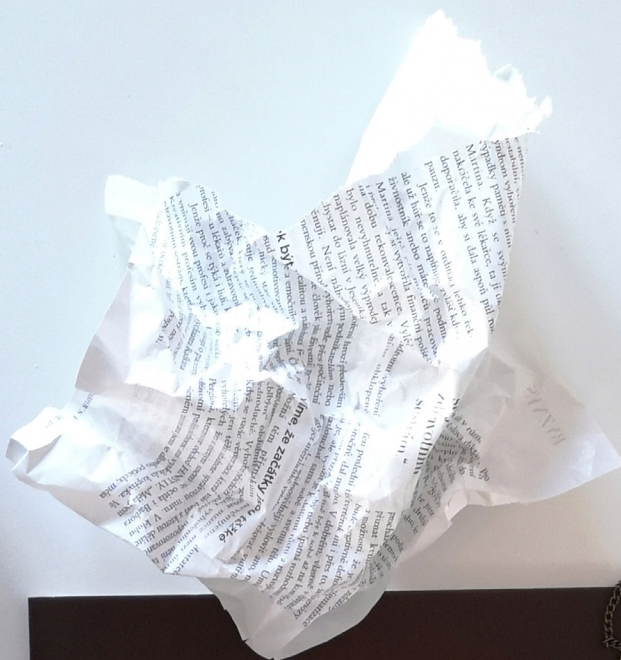
29 BOBEK, Michal, Pavel MOLEK a Vojtěch ŠIMÍČEK. Komunistické právo v Československu: kapitoly z dějin bezpráví. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009, s. 452, ISBN 978-80-210-4844-7

30 § 126 z. č. 40/1964 Sb.

31 BOBEK, Michal, Pavel MOLEK a Vojtěch ŠIMÍČEK. Komunistické právo v Československu: kapitoly z dějin bezpráví. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009, s. 454-457, ISBN 978-80-210-4844-7

32 Knapp, V. a kol. Učebnice občanského práva a rodinného práva, Praha 1955, sv. I. pozn č., str. 34

33 BOBEK, Michal, Pavel MOLEK a Vojtěch ŠIMÍČEK. Komunistické právo v Československu: kapitoly z dějin bezpráví. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009, s. 458, ISBN 978-80-210-4844-7

Rada/rád tvoríš nové veci?

Máš rada/rád písanie článkov, fotenie, či venuješ sa
vo svojom voľnom čase grafike?

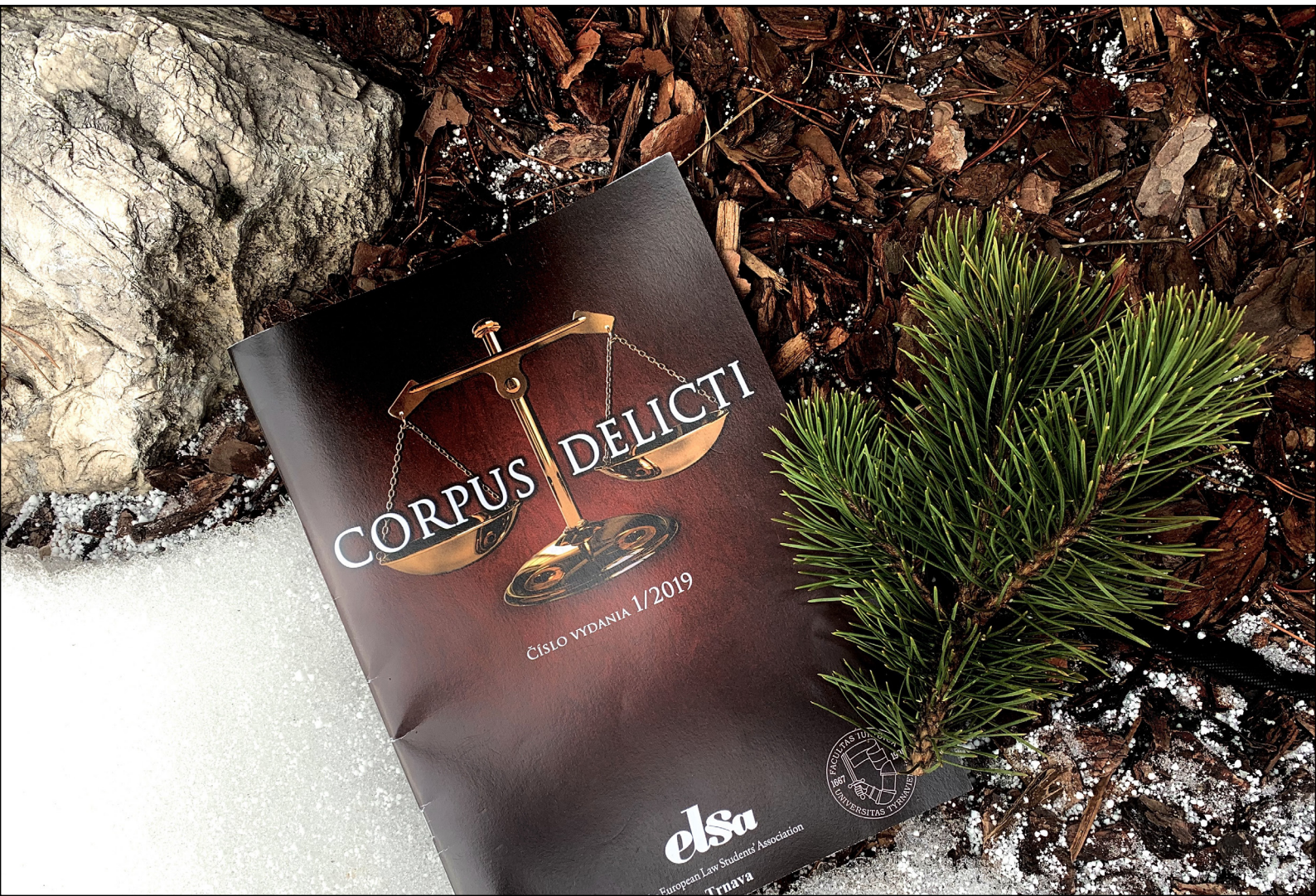
Ak áno, tak hľadáme práve Teba!

Do nášho tímu fakultného časopisu Corpus Delicti hľadáme nových „spisovateľov“, či
nádejných grafikov.

Spoznaj nových ľudí, využij svoj voľný čas užitočne a plnohodnotne a pridaj sa k nám.

Viac informácií Ti radi poskytneme na emailovej adrese: corpusdelicti.tt@gmail.com

Tešíme sa práve na Teba :)

Obsah

Aktuality

Štátne vyznamenanie pre profesorku Helenu Barancovú	I
Letná škola vesmírneho práva ako pridaná hodnota	II
Európsky deň spravodlivosti	III
Ako spravodlivosť v slovenskej prokuratúre nevymrela	IV
Ako zdieľaná ekonomika, crowdfunding a kryptomeny menia spoločnosť	V
Diskusia o spravodlivosti a jej podobách	VI

Pre študentov

Pojmy do vrečka študenta práva	VI
Argumentárium	VII
„Gram praxe je lepší než tona teórie.“ (Alebo Lex Haščák)	VII
Aj ty môžeš získať ročné štipendium v rezidenčnom programe ako študentka Simona	IX
Stĺpček	XI

Štátne vyznamenanie pre profesorku Helenu Barancovú

Pri príležitosti 27. výročia vzniku Slovenskej republiky udelila dňa 2. januára 2020 prezidentka Slovenskej republiky Zuzana Čaputová štátne vyznamenania dvadsiatim

osobnostiam slovenského spoločenského, politického a vedeckého života. Medzi nimi aj Rad Ľudovíta Štúra II. triedy za mimoriadne zásluhy o rozvoj právnej vedy bývalej dekanke Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave **prof. JUDr. Helene Barancovej, DrSc.**

Pani profesorka Barancová sa spolupodieľala na založení Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave. Naďalej na fakulte pôsobí ako vedúca Katedry pracovného práva a práva sociálneho zabezpečenia a zároveň ako členka vedeckej rady fakulty a univerzity. V predchádzajúcich rokoch sa taktiež podieľala na založení Slovenskej Spoločnosti pre pracovné právo a právo sociálneho zabezpečenia, v ktorej zastávala funkciu predsedníčky, v súčasnosti je jej podpredsedníčkou. Je autorkou analýzy návrhu novely Zákonníka práce na požiadanie Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. V minulosti bola členkou Akreditačnej komisie, poradného orgánu vlády Slovenskej republiky, ako aj členkou Kolégia ministra práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

Patrí k najvýznamnejším odborníčkam na pracovné právo na Slovensku.

Srdečne blahoželáme!

Autor: Redakčná rada CD

Letná škola vesmírneho práva ako pridaná hodnota

Organizátori spestrili účastníkom náročné študijné dni aj výletom na stále aktívnu sopku Etnu, a to na džípoch od brehu mora až do výšky takmer 2.900 m. n. m. Michal s Jurajom mali teda možnosť vidieť na vlastné oči verejne neprístupné observatórium, ktoré využíva vesmírnu techniku na monitorovanie sopečnej činnosti.

Obaja študenti sa zhodli, že kurz bol veľmi intenzívny a vyčerpávajúci. Avšak, nadobudnuté poznatky a zážitky prevažujú nad všetkým. Z tohto dôvodu kurz hodnotia pozitívne a určite ho odporúčajú aj iným študentom.

Niektorí študenti práva neoddychujú ani cez prázdniny a dvaja šikovní piatáci sú toho iba dôkazom - Michal Tomin a Juraj Valentovič. Na jar 2019 bola Európskym centrom pre vesmírne právo (ECSL – European Centre for Space Law) zverejnená výzva na predkladanie žiadostí na letnú školu vesmírneho práva a vesmírnej politiky, ktorá sa konala v dňoch 1.9.2019 až 14.9.2019 v Messine (Sicília, Taliansko). Nakoľko Európske centrum pre vesmírne právo organizačne patrí pod Európsku vesmírnu agentúru, tento kurz sa teší obrovskej popularite a výberový proces je náročný. Účastníci boli vyberaní spomedzi stoviek uchádzačov na základe ich pestrého životopisu a motivačného listu zameraného na aktuálne problémy vesmírneho práva. Naši študenti zaujali natoľko, že boli ako jediní dvaja študenti študujúci na Slovensku vybraní reprezentovať nielen Právnickú fakultu Trnavskej univerzity v Trnave, ale aj Slovenskú republiku.

Kurz bol zameraný na Disaster Management in Outer Space. Vzhľadom na fakt, že na našej fakulte študenti absolvovali viacero predmetov z oblasti medzinárodného práva, v právnych problémoch medzinárodných zmlúv sa nestratili. Celé 2 týždne kurzu, sa však niesli v zmysle rozširovania si obzorov po viacerých stránkach. Prvý týždeň bol najintenzívnejší a väčšina času bola venovaná prednáškam. Druhý týždeň bol však voľnejší, z dôvodu práce na skupinovom projekte resp. vyhotovení písomnej správy a následnom prezentovaní stanoveného projektu pred porotou, kde Michal Tomin spolu s jeho tímom obsadil spomedzi 8 tímov 1. miesto za celkový projekt a 1. miesto za najlepšiu ústnu prezentáciu. Na celom kurze vystúpilo viac ako 40 rečníkov z celého sveta – právnici, ekonómovia, bezpečnostní stratégovia, štátni radcovia, inžinieri a iní. Náplňou kurzu bolo pochopenie širších súvislostí, ku ktorým nepochybne patrí aj pochopenie technických či politických záležitostí.

Autori: Juraj Valentovič, Michal Tomin
 Autor fotografie: Michal Tomin, archív

Európsky deň spravodlivosti

Deň 25. október je venovaný Európskemu dňu spravodlivosti, ktorým si každoročne v celej Európskej únii pripomínáme potrebu zvyšovania dôvery v súdne orgány prostredníctvom rôznych podujatí. Najčastejšie sa po celej Európe otvárajú dvere súdov, keďže touto formou je možné laikom vysvetliť fungovanie súdnictva a priblížiť prácu zamestnancov súdov priamo v praxi. Výnimkou nebol ani Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorého návštevu absolvovali aj naši študenti. Na pôjde fakulty sme dňa 22. októbra privítali notárku JUDr. Ivetu Vaškovú a JUDr. Jozefa Kolárika, notárskeho kandidáta. Témou prednášky bolo predstavenie notárskej činnosti, najmä vedenie dedičského konania, v ktorom má notár postavenie súdu prvej inštancie. Ďalšou časťou každodennej notárskej činnosti je vidimácia (osvedčenie listín) a legalizácia (osvedčenie podpisov), pričom notári upozornili na rôzne chyby, s ktorými sa v praxi stretávajú.

Právnická fakulta dlhodobo spolupracuje aj s Okresným súdom Trnava za účelom rozvoja vedomostí študentov v oblasti súdnictva. Vďaka tomu bola Klinika správy súdov a výkonu súdnictva obohatená o diskusné posedenie hostí – sudkyne JUDr. Kataríny Skubákovéj a JUDr. Vincenta Szabóa, obaja absolventi našej fakulty. Hlavnou témou diskusie bola prezentácia sudcovského povolania z viacerých aspektov – z odborného, ako aj morálneho. Sudcovia študentom prezentovali svoju kariérnu cestu – od čias štúdia až po vymenovanie do funkcie. Študentov zaujal praktický výkon povolania, ako je vedenie pojednávania a s tým spojené zaujímavosti, či príprava a proces písania rozhodnutí. Študenti ocenili neformálnu diskusiu so sudkyňou a sudcom v rámci ktorej

odpovedali aj na otázky týkajúce sa aktuálnej situácie v súdnictve, čo následne viedlo k zhodnoteniu vnímania dôveryhodnosti justície a návrhov na jej zvýšenie.

V rámci podujatí organizovaných fakultou nechýbala tento semester ani už tradičná exkurzia, ktorá sa uskutočnila dňa 05. novembra. Na Okresnom súde Trnava študentov privítal predseda súdu JUDr. Igor Malý, ktorý im predstavil históriu, organizáciu a rozhodovaciu činnosť jedného z najväčších súdov na Slovensku. Následne študenti absolvovali prehliadku priestorov súdu – od podateľne cez jednotlivé oddelenia až po archív. Prehliadka bola obohatená o výklad sprevádzajúcich zamestnancov súdu, ktorí interaktívnou formou študentom vysvetlili „život“ – obeh súdneho spisu. Študenti sa zúčastnili aj pojednávania, po ktorom mali možnosť diskutovať so sudcom o rôznych témach.

Veríme, že uvedené podujatia prispeli k rozšíreniu skúseností a prehĺbeniu vedomostí študentov v oblasti justície a dúfame, že dobrých právnikov bude v radoch justície len pribúdať.

Autor: Petra Janeková
 Autor fotografií: Petra Janeková

Najvyšší súd trochu inak

Pri príležitosti Európskeho dňa spravodlivosti mali študenti možnosť zúčastniť sa pod vedením JUDr. Zuzany Kyjac exkurzii na Najvyššom súde Slovenskej republiky. Prehliadky tejto inštitúcie sa zúčastnilo 20 mladých nádejných „právníkov“, pre ktorých mala hlavne motivačný a náučný charakter pre budúce vzdelávanie a prax. Počas tohto dňa mohli nahliadnuť do priestorov vrátane pojednávacích miestností, kde im bolo umožnené vyskúšať si sudcovský talár a spraviť si pamiatku. Taktiež boli prevedení knižnicou, pracovňami, kancelármi, či celami, kde zaistené osoby trávia čas pred a po pojednávaní. Študentov v rámci diskusie s príslušnými zamestnancami zaujímala najmä funkcia Najvyššieho súdu SR, výberové konania a náplň práce jednotlivých oddelení. Verím, že táto exkurzia pomohla zúčastneným dozvedieť sa množstvo nových a zaujímavých informácií o fungovaní Najvyššieho súdu SR a motivovala ich pre nasledujúce štúdium na našej fakulte.

Autor: Martin Pogádl

Autor fotografie: Martin Pogádl

Ako spravodlivosť v slovenskej prokuratúre nevymrela

Zbežného kolobehu života na našej fakulte nás občas vytrhnú rôzne besedy a prednášky významných osobností z právnej oblasti. Jednou z posledných bola aj prednáška známeho prokurátora pôsobiaceho na Úrade špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „ÚŠP GP SR“) a odborného asistenta Katedry trestného práva Akadémie Policajného zboru- **JUDr. Jána Šantu, PhD., LL.M., MBA**, ktorá sa konala 13. 11. 2019 v priestoroch študovne Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave.

Prednáška dr. Šantu niesla názov Ochrana a poškodzovanie finančných záujmov Európskej únie. V úvode nám bol priblížený Úrad špeciálnej prokuratúry ako organizačná zložka Generálnej prokuratúry SR, činnosť prokurátorov ÚŠP GP SR, ako i pôsobnosť ÚŠP GP SR per analogiam podľa pôsobnosti Špecializovaného trestného súdu vymedzenej v § 14 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok. Študenti i pedagógovia boli bližšie oboznámení s činnosťou odboru ekonomickej kriminality ÚŠP GP SR, na ktorom pán prokurátor dlhoročne pôsobí a bola im načrtnutá náplň práce prokurátorov tohto odboru. Aj vzhľadom na rôzne bližšie nešpecifikované medializované prípady študentov tento výklad nadmieru zaujal, o čom svedčilo aj vyčerpanie kapacity študovne, ktorá doslova praskala vo švíkoch.

Poslucháči prednášky boli ďalej oboznámení s trestnými činmi spadajúcimi do pôsobnosti odboru ekonomickej kriminality ÚŠP GP SR, ktoré sú súčasťou piatej hlavy osobitnej časti Trestného zákona (trestné činy hospodárske). Pre krátkosť času a rozsiahlosť prednášanej matérie v rámci svojho výstupu pán doktor upriamil pozornosť len na vybrané trestné činy, ktoré sa z hľadiska aplikačnej praxe javia ako problematické, alebo sú svojimi praktickými úskaliami natoľko zaujímavé, že ich

nemožno opomenúť.

V rámci svojej prednášky sa doktor Šanta venoval i úradu európskeho prokurátora, participácii Slovenskej republiky na fungovaní tejto inštitúcie a aplikačným problémom uvádzania tohto úradu do života.

Po naplnení obsahu prednášky nasledovala diskusia, v rámci ktorej mohli zúčastnení študenti i pedagógovia vysloviť svoje otázky či už k odprednášanej matérii, ako i k osobe a činnosti pána doktora Šantu. Odpovedal rád a rozsiahlo, pokiaľ, nebol v určitých konkrétnych veciach viazaný ako prokurátor mlčanlivosťou.

Radi by sme poďakovali pánovi prokurátorovi Šantovi za jeho ochotu a ústretovosť nájsť si popri pracovnom vyťažení čas, prísť medzi nás, oboznámiť nás s adrenalínovým životom

prokurátora, podeliť sa s nami o skúsenosti a odovzdať odborné i morálne ponaučenie budúcim právnikom – či už budúcim sudcom, prokurátorom, advokátom, atď. Taktiež patrí naše poďakovanie i doc. JUDr. Eve Szabovej, PhD. a doc. JUDr. Milošovi Desetovi, PhD. z Katedry trestného práva a kriminológie za organizačné zabezpečenie prednášky.

Na záver by som rád pripomenul posolstvo pána prokurátora Šantu všetkým študentom i právnikom. Po prvé: „*Nikdy sa nenechať nikým a ničím ovplyvniť, pretože pocit zaviazanosti a dlžoby voči hocikomu príliš zväzuje ruky v práci, čo sa právnickej profesie obzvlášť týka*“. A po druhé: „*Dobrá právnik sa nikdy nesmie spoliehať na zásadu „čo neviem, si vyhľadám”, pretože v rozhodujúcich momentoch náročných súdnych „bitiek“ čas na dohľadávanie si vedomostí, ktorými nedisponujeme, nebudeme mať*“. Dobrá právnik musí vedieť vždy promptne a vecne reagovať na každý podnet, ktorý sa v súvislosti s jeho prácou vynorí.

Nech je nám aj tento odkaz pána doktora Šantu mementom do budúcnosti (osobnej či profesionálnej) a jeho príklad povzbudením na našej ceste za budúcim právnickým povoláním. Veríme, že sa s pánom prokurátorom na pôde našej alma mater čoskoro pri nejakej príležitosti budeme mať možnosť opäť stretnúť.

Autor: Tomáš Široký
Autor fotografie: PF TT

Ako zdieľaná ekonomika, crowdfunding a kryptomeny menia spoločnosť

O tom, že právo sa musí každodenne prispôbovať novým svetovým technológiám svedčí aj prednáška zo dňa 26.11.2019, kedy sme na pôde našej fakulty privítali Ing. Róberta Chovanculiaka z inštitútu INESS (Inštitút pre ekonomické a sociálne analýzy), ktorý nám prišiel porozprávať pár zaujímavostí o zdieľanej ekonomike, kryptomenách či crowdfundingu. V jeho prednáške sa zamerával z veľkej časti na momentálne trendy v súčasnej ekonomike, popísal ako fungujú známe aplikácie Taxify alebo Uber, a taktiež na názorných príkladoch ukázal, ako funguje crowdfunding a síce, že problémy, ktoré vznikajú v jednotlivých komunitách či regiónoch vedú ľudia sami vyriešiť oveľa efektívnejšie ako politika na komunálnej úrovni.

Taktiež poukázal na to, že pri reklamácii na niektorých internetových portáloch slúžiacich na predaj tovaru existujú tzv. „sudcovia z ľudu“, ktorí rozhodujú o problémoch spotrebiteľov a v negatívnych prípadoch vyvíjajú tlak na predajcov tovaru. Podľa jeho slov sa tento spôsob ukázal ako oveľa rýchlejší a dôveryhodnejší než keby v daných prípadoch rozhodovala autorita. Hlavnou úlohou je docieľiť spokojnosť spotrebiteľov a to sa „sudcom z ľudu“ zatiaľ darí. V závere svojej prednášky sa pán inžinier venoval taktiež oblasti kryptomien, vysvetlil ako funguje blockchain, a taktiež poukázal na krajiny, ktoré sa ho snažia implementovať v rôznych odvetviach verejnej

správy. Táto, zatiaľ nie celkom prebádaná oblasť fungovania „digitálnych peňazí“ sa nám po prednáške zdá zase o čosi jasnejšia. Keďže prednáška na túto tému zaujala veľa našich študentov, v budúcom semestri fakulta uvažuje o jej pokračovaní.

Autori: Lenka Moravanská, Andrej Tvarek
Autor fotografie: PF TU

Diskusia o spravodlivosti a jej podobách

Akademička, štátna tajomníčka, ministerka spravodlivosti a opäť akademička. O profesionálnom živote doc. Žitňanskej a mnoho ďalšom sme diskutovali v pondelok 02.12.2019 pod taktovkou skúsenej moderátorky Mgr. Lucie Berdisovej, PhD., LL.M. Ústrednou témou diskusie bola spravodlivosť vo všetkých svojich podobách a o jej výskyte tam, kde by mala dostať reálnu podobu – na súdoch. Docentka Žitňanská veľmi trefne označila problémy súdnictva, ktoré spočívajú v neprimeranom množstve súdnych spisov na súdoch, pričom z tohto dôvodu nemôžu byť zbierané ani relevantné štatistické údaje k prijatiu efektívnych opatrení zo strany štátu. Riešenie problému spočíva v „očistení“ súdov od konaní, ktoré z povahy vecí nemusia rozhodovať alebo ktoré sú pozostatkom predchádzajúcej právnej úpravy (napr. tzv. staré exekúcie). Tým by sa vytvoril transparentný systém súdnictva, kedy by ministerstvo mohlo zaoštriť na vzniknuté aplikačné problémy oveľa flexibilnejšie, došlo by k prehodnoteniu počtu sudcov a vyšších súdnych úradníkov, či reorganizácii súdnej mapy. Dozvedeli sme sa aj odpovede na rôzne etické, či politické otázky, ale aj to, čo považuje za svoje najväčšie kariérne úspechy, ale i neúspechy. Ďalšou výraznou témou diskusie bolo štúdium práva a jeho stav a výzvy.

Autor: Petra Janeková

Autor fotografie: Petra Janeková

Pojmy do vrecka študenta práva

Vlastníctvo je v právnom poriadku chápané ako najvyššia právna moc nad vecou. Obsah vlastníckeho práva je vyjadrený priamo v ustanovení § 123 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého má vlastník v medziach zákona:

1. **ius possidendi** (právo vec držať),
2. **ius utendi** (právo vec užívať),
3. **ius fruendi** (požívať jej plody a úžitky),
4. **ius disponendi** (právo s vecou nakladať).

Originárne nadobudnutie vlastníckeho práva - vlastnícke právo vznikne vtedy, keď sa vlastnícke právo nadobúdateľa neodvodzuje od predchádzajúceho vlastníckeho práva. Inak povedané vlastníctvo k veci je pôvodné a nezávislé od akéhokoľvek iného subjektu. Príkladom by mohlo byť vytvorenie novej veci, spracovanie veci, prírastok plodonosnej veci ale aj vydržanie.

Derivatívne nadobudnutie vlastníckeho práva - vlastnícke právo vznikne vtedy, keď nadobúdateľ odvodzuje vlastnícke právo od predchádzajúceho vlastníka. Takéto vlastnícke právo sa odvodzuje najmä zo zmluvy (napr. kúpna zmluva, darovacia zmluva), v tomto prípade ide o prevod práva. Ďalej zo zákona alebo na základe zákona a z rozhodnutia príslušného orgánu. V týchto prípadoch hovoríme, že ide o prechod práva.

Exekučný príkaz - je príkaz na vykonanie exekúcie niektorým zo spôsobov ustanovených zákonom nazývaným Exekučný poriadok (napr. príkaz na vykonanie exekúcie zrážkami zo mzdy). Vydáva ho exekútor poverený vykonaním exekúcie po márnom uplynutí lehoty na podanie návrhu na zastavenie exekúcie, ktorý má odkladný účinok, alebo po tom, keď sa mu doručí rozhodnutie súdu, ktorým sa takýto návrh zamietol.

Exekučný titul - najčastejšie ide o rozhodnutie, na podklade ktorého sa vykonáva exekúcia. Exekučným titulom môže byť súdne rozhodnutie ale aj iné druhy exekučných titulov, napr. blok na pokutu, notárska zápisnica, osvedčenie o dedičstve, platobný výmer a podobne.

Alografný závet - je druh závetu, ktorý poručiteľ nenapísal vlastnoručne, ale je napísaný inak. Najčastejšie ide o situáciu, keď ho napísala cudzia osoba, alebo je napísaný na počítači a pod. Alografný závet musí byť však vlastnou rukou podpísaný a poručiteľ musí pred dvoma svedkami súčasne prítomnými výslovne prejaviť, že závet obsahuje jeho poslednú vôľu. Svedkovia musia byť na závete podpísaní. Závet napísaný vlastnú rukou poručiteľa nazývame holografný závet.

Spracovali: Michal Ondrek, Marek Považan

Argumentárium

Argumentum ex autoritate (z lat.: argument z authority, inak aj: **Argumentum ad verecundiam**); ide o argument odvolávajúci sa na autoritu, pričom je na ňom založené pozitívne právo.

Z histórie možno pripomenúť, že na stredovekých univerzitách spočívali skúšky (najmä z filozofie) v tom, že študenti medzi sebou súperili o to, kto z nich uvedie lepší citát z antických zdrojov. Za pravdu sa považovalo to, čo povedala autorita. V prírodných vedách to je v podstate chybná argumentácia, keďže sa výrok nemôže považovať za pravdivý len preto, že ho povedal nejaký vedec, ale len preto, že ten výrok zodpovedá skutočnosti.

V modernej praxi ide o argument z kategórie tých, ktoré sa využívajú pri určovaní významu právneho predpisu. Smeruje k tomu, aby sme význam právneho predpisu stotožnili s tým, čo tvrdí známy profesor práva alebo iná autorita z konkrétnej oblasti (napr. v komentári k právnemu predpisu). Zložitosť použitia tohto argumentu tkvie v interpretačnom výsledku. Ak sa dostane do rozporu napr. s významom, ktorý prezentuje tvorca právneho predpisu (napr. v dôvodovej správe), nastáva pluralita interpretačných výsledkov. Jej riešeniu sa venujú právne kritériá odstraňujúce sémantické nejasnosti s ohľadom na výkladový cieľ.

Existuje aj **Argumentum ad verecundiam fallacy**, ktorý je známy ako klamlivý. Cielene je v argumentácii použitý mýlny. Ide o odvolanie sa na svedectvo, ktoré je neodborným a účelovo použitým na podporu konkrétnej argumentácie.

Literatúra: Melzer, F.: Metodologie nalézání práva, 2. vyd., Praha: C. H. Beck, 2011, s. 78 a nasl.; philosophy.lander.edu/logic/authority.

Historický výklad - spájaný s vôľou zákonodarcu pri tvorbe právneho predpisu. Princíp vôle zákonodarcu hovorí, že text zákona je potrebné vykladať zhodne s vôľou zákonodarcu. Návrhy zákonov, ich schválené znenia, ako aj ďalšie materiály, najmä dôvodová správa, je zverejnená na webovej stránke Národnej rady SR. Pripravované znenia zákonov a iných právnych predpisov je možné pripo-

mienkovať a diskutovať o nich na oficiálnom právnom a informačnom portáli Ministerstva spravodlivosti SR slov.lex.sk v záložke e-Legislativa. Všetky tieto podklady poskytujú informácie ohľadom procesu tvorby a prijímania právneho predpisu.

Medzi zásady uplatňované pri historickom výklade Wintr zaraďuje napr.: **zásada prezumovanej jednotnej vôle zákonodarcu** – táto zásada zvyšuje legitimitu pripravených materiálov k návrhu zákona, pri vládnych návrhoch – ministerských úradníkov, keďže demokratickú legitimitu na prijímanie zákonov má len zákonodarný zbor (Národná rada SR). Táto zásada vychádza z tzv. *Paktentheorie*, ktorá hovorí, že za vôľu zákonodarcu sa považuje vôľa skutočného tvorca pripraveného materiálu k návrhu zákona, pokiaľ poslanci Národnej rady SR nedajú tomuto návrhu iný význam, či nesledujú odlišný účel. Z uvedeného vyplýva, že v prípade takéhoto rozporu je vôľa zákonodarcu – poslancov Národnej rady SR nadradená vôli úradníkov z legislatívnych sekcií ministerstiev. Všeobecne však pod pojmom zákonodarcu treba rozumieť tak tvorcov návrhu a príslušných materiálov, ako aj zákonodarný zbor. Ďalšou uplatňovanou zásadou je napr.: **zásada výkladu podľa dobových okolností** (lat. *occasio legis*), ktorej cieľom je vykladať právnu normu v spojení s politickými, spoločenskými, či ekonomickými okolnosťami v čase prijatia zákona. Melzer *occasio legis* vystihol ako *objektívne okolnosti doprevádzajúce vznik zákona*. V tomto prípade ide o nepriame zisťovanie vôle zákonodarcu najmä v prípade, ak sprievodné materiály k zákonu nie sú k dispozícii (pri starších zákonoch).

Literatúra: Wintr, J.: Metódy a zásady interpretace práva, 1. vyd., Praha: Auditorium, 2013, s. 109 a nasl.; Melzer, F.: Metodologie nalézání práva, 2. vyd., Praha: C. H. Beck, 2011, s. 120 a nasl.

Spracovali: Petra Janeková, Monika Martišková

„Gram praxe je lepší než tona teorie.“ (alebo Lex Haščák)

Ako hovorí toto staré indické príslovie, aj malé množstvo praxe pripraví človeka do budúceho života viac ako bezúčelné nasávanie teoretických poznatkov, ktoré nevieme v praxi aplikovať. Pre štúdium práva je prax najpodstatnejšou zložkou nášho budúceho povolania. Každý absolvent, nielen v odbore právo, si je vedomý, že bez praxe si nájsť prácu nebude jednoduché. Práve to nás vedie k potrebe získavania empirických skúseností v právnej oblasti. Nielen absolventi, ale aj študenti práva majú rozsiahle príležitosti kde realizovať a aplikovať svoje teoretické poznatky. Či už hovoríme o advokácii, justícii, prokuratúre, notárskych úradoch, exekútorských úradoch, bezpečnostných zložkách, verejnej správe alebo rôznych príležitostiach v súkromnej sfére. Túto neoddeliteľnú súčasť práva

som si osobne uvedomil už na strednej škole v odbore právo a podnikanie. Práve tam som získal príležitosť a absolvoval stáž na právnom oddelení mestského úradu v Starej Ľubovni. Prakticky som sa venoval právnej problematike prípravy a mechanizmu schvaľovania všeobecne záväzných nariadení, čo ma len povzbudilo nielen k získavaniu ďalších praktických skúseností, ale aj potrebe ďalšieho právneho vzdelávania, ktoré predstavuje základný stavebný pilier právnických povolání.

Právna otázka vzniku práva ma zaviedla priamo na dobrovoľnú stáž v Národnej rade Slovenskej republiky, ktorú som vykonával v kancelárii poslanca. Táto bezpochyby hodnotná stáž ma priviedla nielen k stretnutiu s volenými

zástupcami, ale najmä poznaniu ľudí, ktorí majú moc navrhovať, meniť a prijímať všeobecne záväzné právne predpisy. Tým najzaujímavejším predkladaným návrhom zákona, s ktorým som prišiel do kontaktu, boli zákony, ktoré sú dnes v spoločnosti známe ako Lex Haščák. Predmetné návrhy zákonov riešia obmedzenie krížového vlastníctva v zdravotníctve a médiách. Tieto vznikli ako reakcia na postavenie a vplyv skupiny Penta. Účelom tohto zákona je upraviť všeobecne konflikty záujmov a neprimeranú koncentráciu vlastníctva v oblastiach médií a zdravotníctva. S podaním týchto návrhov zákonov vznikli právne názory na ich protiústavnosť a právne nedostatky predložených návrhov. Ako uvádzajú právne stanoviská, ktoré si spoločnosť Penta nechala vypracovať u doc. JUDr. Radoslava Procházku, PhD., J.S.D., advokátskej kancelárie Mareka Benedika a advokátskej kancelárie Dentons, zákaz krížového vlastníctva by mohol platiť len pro futuro a fakticky by sa nedotkol podnikateľskej činnosti skupiny Penta v zdravotníctve, čím by došlo k obmedzeniu konkurencie tejto spoločnosti.

Ďalšími argumentmi sú neexistencia dôkazu, že dochádza k zneužívaniu krížového vlastníctva a zásah do vlastníckych práv, či diskriminácia, pretože sa podľa vyhlásenia Penty predmetný návrh zákona vzťahuje výlučne na súkromný sektor v zdravotníctve a vylučáva štátne spoločnosti. Spoločnosť Penta argumentujú o neexistencii dôkazu o zneužívaní krížového vlastníctva v zdravotníctve neuvádza, že k predmetnému zneužitiu nemôže dôjsť. Je nepopierateľné, ak finančná skupina Penta vlastní nielen zdravotnú poisťovňu, sieť nemocníc a k tomu aj sieť lekární, argumentovať, že nemá žiadnu možnosť zneužiť svoje dominantné postavenie v zdravotníctve. Nesmieme však zabúdať, že financovanie zdravotnej poisťovne, rovnako ako aj poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, či aj iné činnosti vykonávané v zdravotníctve, sú financované z verejného zdravotného poistenia.

Právnu úpravu konfliktu záujmov v zdravotníctve môžeme nájsť v § 4 zákona 581/2004 o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Tento paragraf upravuje kto nesmie byť členom predstavenstva alebo prokuristom, člen dozornej rady a vedúcim zamestnancom v priamej riadiacej pôsobnosti predstavenstva zdravotnej poisťovne a osobou zodpovednou za výkon vnútornej kontroly. Členmi týchto orgánov zdravotnej poisťovne nesmie byť člen predstavenstva, člen dozornej rady, prokurista, konateľ a zamestnanec poskytovateľa zdravotnej starostlivosti, držiteľa povolenia na veľkodistribúciu liekov, držiteľa povolenia na výrobu liekov alebo držiteľa registrácie lieku a dodávateľa, ktorý zdravotnej poisťovni dodáva materiál alebo služby. Práve tento paragraf nám v širokej miere určuje konflikt záujmov u riadiacich a kontrolných orgánoch a vedúcich zamestnan-

cov v zdravotných poisťovniach. Verejné zdravotné poistenie a jeho výkon predstavujú činnosť vo verejnom záujme, pri ktorej sa hospodári s verejnými prostriedkami (§ 2 ods. 2 zákona č. 580/2004 o zdravotnom poistení). Ako uvádzajú vo svojom vyjadrení dvaja z predkladateľov tohto návrhu – doc. Ing. Miroslav Beblavý, PhD. a doc. JUDr. Lucia Žitňanská, PhD.:

„Ak sa zhodneme na zákonnom princípe, že výkon verejného zdravotného poistenia je činnosťou vo verejnom záujme, pri ktorej sa hospodári s verejnými prostriedkami (§2 ods. 2 z.č. 580/2004 o zdravotnom poistení) a základnom zákonnom princípe, že zdravotná poisťovňa nemá poskytovať iné služby v zdravotníctve tak sa musíme vedieť zhodnúť aj na tom, že zákaz krížového vlastníctva medzi jednotlivými úrovňami zdravotná poisťovňa – poskytovanie služieb v zdravotníctve rovnako ako požiadavky na transparentnosť vzťahov, ktoré pri tom vznikajú ako aj ďalšia regulácia (v zmysle návrhu ako aj nad jeho rámec) je žiaduca. Pretože sme presvedčení, že musí platiť, ak je vykonávanie verejného zdravotného poistenia činnosť vo verejnom záujme, pri ktorej sa hospodári s verejnými prostriedkami. (§2 ods. 2 z.č. 580/2004 o zdravotnom poistení) a poskytovanie zdravotnej starostlivosti je služba vo všeobecnom hospodárskom záujme (§ 4 ods. 1 576/2004 o zdravotnej starostlivosti ...) tak potom musí mať štát možnosť plniť svoju regulatórnu funkciu nielen pro futuro, ale a ak sa v praxi de facto popiera existujúca právna úprava a princípy, na ktorých je postavená tak aj na existujúce vzťahy a v nevyhnutnom prípade aj úpravou krížového vlastníctva.“

Otvorená diskusia o tomto spoločenskom a právnom probléme je najlepším spôsobom ako vyriešiť dané problémy. Považujem za nesprávne, avšak zákonné, už v poradí druhé vylúčenie nielen týchto návrhov zákonov z rokovania schôdzy NR SR. Aj napriek tomu, že predmetné návrhy zákonov vyvolali pochybnosti ich zlučiteľnosti s ústavnoprávnou úpravou, považujem za potrebné o nich rokovať, keďže práve v tzv. druhom čítaní môže dôjsť k odstráneniu akýchkoľvek nedostatkov týchto zákonov, resp. k zapracovaniu dodatočných právnych riešení danej právnej problematiky. Spoločenskú potrebu prijatia právnej úpravy „krížového vlastníctva“ a obmedzenie nakladania s verejnými zdrojmi nielen spoločnosti Penta môžeme vnímať vďaka prieskumu agentúry Focus, ktorá vykonávala prieskum verejnej mienky. Z tohto prieskumu je očividné, že skôr alebo veľmi negatívne vníma spoločnosť Penta až 80,1 % opýtaných.

Avšak je nanajvýš potrebné odosobnenie sa od emócií, ktoré spoločnosť pociťuje nielen v súvislosti so spoločnosťou Penta a prijať právnu úpravu, ktorá by vo verejnom záujme obmedzila neprimeranú koncentráciu vlastníctva a

a usporiadanie konfliktu záujmov v médiách a zdravotníctve, tak aby sa vynakladané prostriedky na verejné zdravotné poistenie, ktorého súčasťou sú všetci občania, efektívne investovali do zdravia pacientov a nevytváral sa priestor, kde môže dochádzať k zneužívaniu krížového vlastníctva v zdravotníctve.

Táto stáž mi vo veľkej miere rozšírila moje skúsenosti a znalosti v oblasti tvorby právnych predpisov, ale najmä o potrebe odbornej a spoločenskej diskusie, ktorá musí predchádzať schvaľovaniu zákonov. Každá stáž a praktické skúsenosti formujú naše právne vzdelanie a dopomáhajú

nám k zásadnému rozhodnutiu každého študenta a absolventa právnickej fakulty: „Aké právnické povolanie budem po štúdiu vykonávať?“

Autor: Patrik Polakevič

Autor fotografie: Patrik Polakevič

Aj ty môžeš získať ročné štipendium v rezidenčnom programe ako študentka Simona

Výzva ukázať, že patríš medzi aktívnych, vykročiť z komfortnej zóny a pracovať na sebe

V Kampuse na Nádvorí bývam už približne päť mesiacov. S ostatnými študentmi sme sa zabývali veľmi rýchlo a sadli si, asi na prvý pohľad. Hneď sme sa zhodli, že obľúbené jedlo budú palacinky a že sa náš byt pravidelne mení na fotoateliér už vôbec nikoho neprekvapuje.

Pýtaš sa čo je ten Kampus? Je to ročný rezidenčný štipendijný program, určený pre študentov trnavských vysokých škôl. Tento program má spojiť mladých aktívnych ľudí, ktorí zdieľajú rovnaké hodnoty. Cieľom je podporiť nadaných študentov v ich akademických aktivitách, poskytnúť im priestor a pomoc pre ďalší osobnostný a profesijný rozvoj a vytvoriť komunitu, ktorá bude v

ubytovanie v novom byte v historickom centre Trnavy- v priestoroch Nádvorí.

Večere s hosťom. Pravidelné večere plné vynikajúceho jedla od špičkových kuchárov si vychutnáš v prítomnosti vždy iného inšpiratívneho hosťa, ktorý patrí ku špičke v svojom obore. Práve to je priestor, kde sa budeš mať možnosť v príjemnej priateľskej atmosfére porozprávať s hosťami o všetkom, čo ťa zaujíma. Pri týchto večerách sa budeš mať priestor zoznámiť s podnikateľmi, ľuďmi z oblasti dizajnu, gastronómie, kultúrneho diania či politiky.

Workshopy. Celodenné workshopy zamerané vždy na inú tému sa konajú približne raz v mesiaci. Na každom stretnutí si osvojuješ praktické zručnosti, ktoré sa ti zúročia v praxi pri každej práci. Možno napríklad spomenúť Workshop storytellingu, ktorý bol určený na prezentovanie samého seba- čo najlepšie, najzaujímavejšie a najvýstižnejšie. Ak táto predstava vyzerá ešte jednoducho, skúsil si už prezentovať samého seba pred kamerou? Aj to sme si my, Kampusáci, vyskúšali na tohtoročnom Workshopu storytellingu. V neposlednom rade by som určite spomenula Workshop negociácie- vyjednávania. Hlavne nám, právnikom, takáto skúsenosť určite príde vhod. Osvojiť si správne techniky negociácie, vyjednať čo najlepšiu zmluvu pre vašu firmu, či naučiť sa odhaliť nekalé jednanie, by mali byť schopnosti každého právnik!

budúcnosti prínosom pre mesto či krajinu. Čo ti môže Kampus priniesť? Program ti prinesie pravidelné večere, mentoring, workshopy, teambuildingy a ešte k tomu ročné

Mentoringový program. Počas celého roka ťa sprevádza tvoj osobný mentor, ktorý je z tvojho fachu. Rozpráva sa s tebou o budúcnosti, rieši aktuálne problémy alebo spolu jete koláč, ktorý zapijete kávou. To, čo spolu budete robiť je na Tebe. Avšak odporúča sa vyťažiť čo najviac. Pre tento rok sú v programe pre každého Kampusáka mentori na mieru. Marketér Jord Nikov, riaditeľka Slovenskej národnej galérie Alexandra Kusá, či manažérka Trnka Gastronomy Zuzana Fajta.

Teambuilding. Ak ti všetky tieto výhody aj tak nestačia, táto ťa určite osloví. Na začiatku a na konci tohto ročného programu sa štipendisti z Kampusu chodia bližšie spoznať. Na začiatku zimného semestra sme spolu s tímom Nádvorí strávili predĺžený víkend v Srbskom Belehrade. Počas pobytu v tomto meste sme navštívili Filologickú fakultu a spoznali srbských študentov študujúcich slovenský jazyk. V rámci týchto troch dní sme spoznali nových ľudí, videli asi všetky kultúrne pamiatky, navštívili výstavy, ochutnali srbskú kuchyňu a po množstve nachodených kilometrov veru aj zničili jeden pár topánok.

Spoločný čas môžeme tiež stráviť aj na **nedelňých brunchoch** v obľúbenej kaviarni Thalmeiner, kde sa rozprávame o nových nápadoch, problémoch a víziách. Ak nápad realizujeme, môžeme sa stretnúť v Coworkingu na Nádvorí, ktorý nám poskytuje 24 hodinový prístup ku kancelárskym priestorom, zasadačke a tiež k miestu, kde môžeme spisovať poznámky, vytvárať projekty alebo sa učiť na skúšky.

Čo je v Kampuse tvojou úlohou? Očakávame, že sa na aktivitách budeš podieľať s ostatnými členmi Kampusu, spoločne vytvoríte projekt, ktorý spojí vaše záujmy a zručnosti a zlepší Trnavu a jej okolie. Staneš sa tvárou projektu, čo v praxi znamená, že sa objavíš v miestnych médiách a sociálnych sieťach a zároveň sa očakáva, že vďaka tomu zažiješ rok plný nových skúseností, možností a zábavy.

Ak teda študuješ na jednej z trnavských univerzít a máš menej ako 26 rokov a nechceš celý život len tak sedieť a nič nerobiť, tak hľadáme práve Teba! Spájajú ťa s nami hodnoty ako altruizmus- odhodlanie zlepšovať svet, charakternosť, ľudskosť a nesebeckosť? Si rád líder? Máš odvahy a schopnosť viesť a inšpirovať ľudí okolo seba a máš energiu a chuť využiť svoj potenciál naplno, neustále sa zlepšovať a prekonávať svoje limity? Tak v tom prípade neváhaj a podaj prihlášku. Prihlasovanie začína v polovici letného semestra, tak sleduj stránku kampus.nadvoria.com, Facebook a Instagram Nádvorí – priestoru súčasnej kultúry.

Tešíme sa na teba!

Autor: Simona Salajová

Autor fotografií: Simona Salajová

„Čím viac followerov, tým lepšie“

Jediný záujem dnešnej mládeže. Pred 17. novembrom 1989 sa nikto netešil, keď ich niekto sledoval. A ani nemusel pocítiť tú tieňtejšiu stránku, a ani sa za to počas jedného z najsledovanejších súdnych procesov samostatného Slovenska nemusel nikto ospravedlňovať. Doba slobody prináša aj mnohé riziká.

Aj z dôvodu, že som tá neskôr narodená, neviem, aký to bol pocit, keď moji rodičia pred vyše 30 rokmi štrngali kľúčmi za slobodu. Presne za tú slobodu, ktorá sa dnes berie ako samozrejmosť. Neviem, aké to bolo čakať štyri hodiny v rade na banány, či sa ráno zobudiť a nemôť ísť len tak na výlet do Viedne či do Prahy. Nemôť robiť všetko to, čo ma baví a nehovoriť všetko to, čo chcem. Nemať tú slobodu.

Úprimne, my mladí ani netušíme, aké to je necítiť sa slobodní. A preto som veľmi vďačná, že tento pocit neslobody nemusíme poznať. Som vďačná za to, že žijeme v slobodnej a demokratickej krajine, kde nám nik nediktuje čo máme, nemáme alebo musíme robiť. Sloboda je najdôležitejšia hodnota a preto si ju, prosím, vážme!

Veronika Miškeová

Stípček M.M.

/stípček je vyjadrením osobných názorov autorky, nie vyjadrením PF TU/

písané dňa 27.01.2020

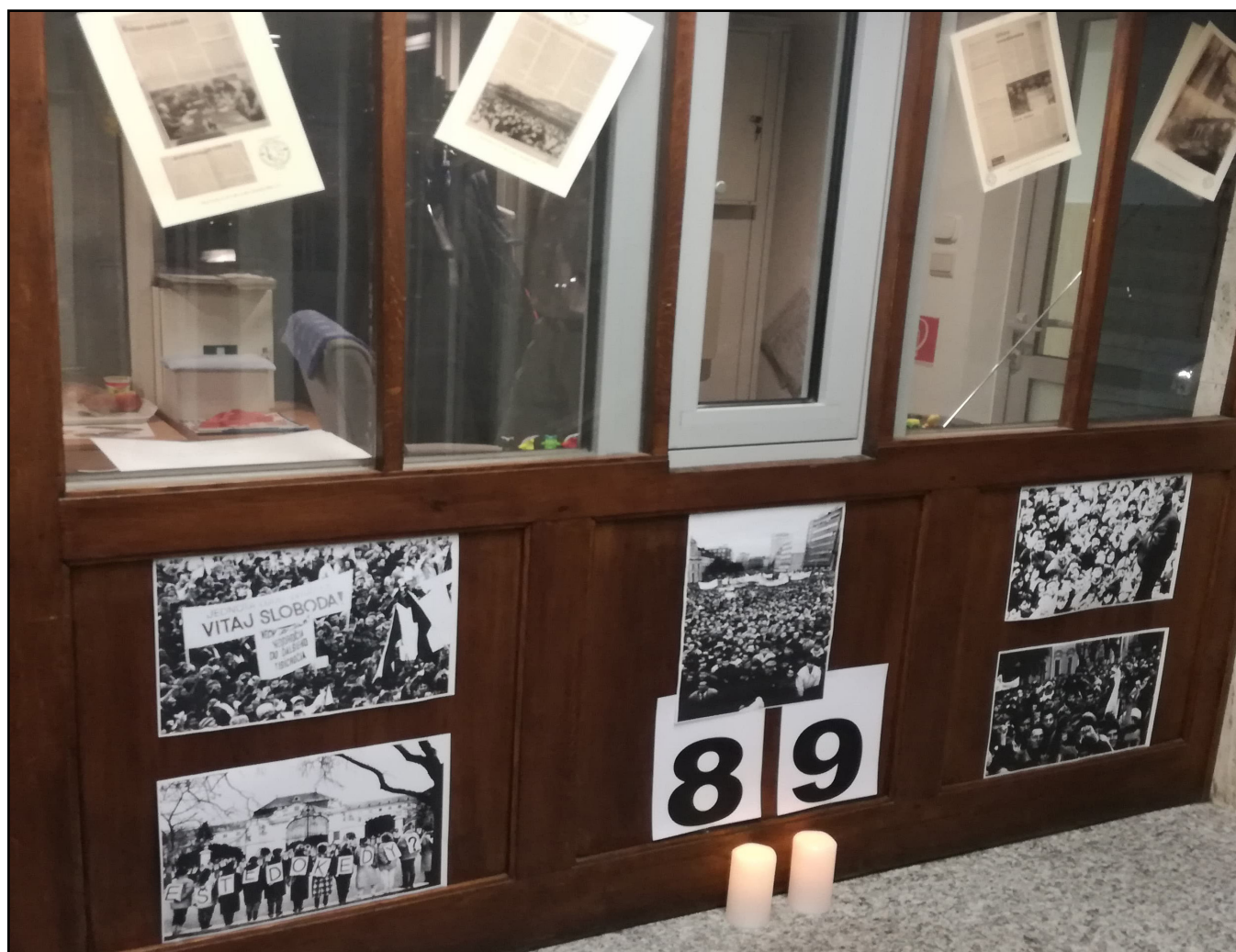
Šoférujem po diaľnici a z rádia hlásia aktuálne volebné preferencie politických strán. SMER-SD 18%, ĽSNS 12,8%, Za ľudí 10,8%, PS-SPOLU.. ďalej už nepočúvam. Celý zvyšok cesty premýšľam. Čo sa to deje? Narastajúcu podporu ĽSNS môj mozog mimovoľne dlhšiu dobu prehliadal, akoby nebol schopný toto číslo spracovať. Ešte ani nevymrela generácia, ktorá na vlastnej koži pocítila hrôzy totalitných režimov, a my už zabúdame...

Večer si prezerám Instagram, a tam moja obľúbená bloggerka, doktorka politológie, pri príležitosti #holocaustmemorialday zdieľa tento fakt: „Ak by sme držali minútu ticha za každú jednu obeť holokaustu, boli by sme ticho 11 rokov a 6 mesiacov.“ To sa nedá prehliadať, už ani podvedome.

Nie, nejdem tu vyzývať ani presviedčať. Tí ktorí nechcú, nepochopia. Len sa pýtam, ako to je možné? Prečo si tí, ktorí chcú šliapať po vybojovanej slobode, užívajú takú mieru podpory? Žijeme v pokojnej dobe, kedy nám nehrozia nálety nepriateľských vojsk, trápí nás skôr prebytok ako nedostatok. A napriek tomu sa uchylujeme k riešeniu pomocou päste, k politike nenávisti. Rozumiem frustrácii z dvadsaťročného vývinu na Slovensku, kde mafia a oligarchia je viac ako slušnosť a morálka, no obávam sa, že extrémizmus nás na cestu slušnosti neprivedie...

Skúsme ju nájsť inde.

Monika Martišková

Spomienka na november 1989